

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1:70

Za pošilj, na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENE C

Inserati:
Enostop. petlistra (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona štev. 188.

Veliki shod Slovenske Ljudske Stranke.

Impozantno se je izvršil včeraj shod Slovenske Ljudske Stranke v veliki dvorani hotela »Union«. Tu je res ljudstvo zborovalo in na ves glas dalo duška svojim mislim in čustvom. Častno je bila zastopana Ljubljana, zlasti po mnogostevilnih obrtnikih, ki so z zanimanjem sledili točkam, ki so se tikale njihovega stanu, posebno številno pa so prihiti na shod vrli kmetijski volilci iz ljubljanske okolice, delavstvo je poslalo svoje zastopnike iz raznih industrialnih krajev, in bolj ali manj je bila zastopana vsa kranjska dežela. Navzočih je bilo dobro 1500 volilcev iz vseh stanov in slojev. Med navzočimi smo opazili med drugimi g. deželnega glavarja Otona p. Detela, deželnega odbornika vodjo Povšeta, deželne poslance Mejača, Drobniča, Dularja, Demšarja, Koščaka, Jakliča, dalje gosp. primarija dr. Gregoriča, g. Pollaka itd.

Otvoril je shod načelnik Sl. Lj. Str. državni dež. poslanec dr. Šusteršič, ki pozdravi pred vsem drugo tovariše, državne in deželne poslance, njim na čelu gosp. deželnega glavarja Otona p. Detela (Klici: Živio dež. glavar!), veliko število navzočega meščanstva, pretežno večino vrlih kmetovalcev, župane mnogih občin, vrle zastopnike kršč. soc. delavstva. Za predsednika zborovanja je bil na dr. Šusteršičev predlog izvoljen za glavnimi pritjevalnimi živio-klici gosp. drž. in dež. poslanec Povše, za častne predsednike so pa bili izvoljeni g. Mustar, župan iz Kompolja, g. Preslesnik, župan iz Vidma, g. Zumer, župan iz Gorij, g. Teršan, župan iz Tacna, g. Vilfan, župan iz Ježice, g. Dimnik, župan iz D. M. v Polju, g. Rižnar, trški predstavnik iz Radeč, g. Vider, župan iz Prečne, zastopniki kršč. soc. delavstva g. Kos iz Ljubljane, g. Glavič iz Jesenic, Ivan Jazbar iz Idrije, g. Alojzij Čatar iz Ljubljane in zbornični svetnik gospod Ivan Kregar iz Ljubljane.

Prvi je govoril deželni poslanec gosp. dr. Schweitzer.

Deželni poslanec dr. Schweitzer.

Čenjeni zborovalci!

Zadnji dogodki v naši deželni zbornici so Vam vsem gotovo še tako dobro v spominu, da mi ni treba jih še posebej opisovati. Pel je tam »ta velk' sovdaški boben«, in liberalna stranka je upala, da bode ta boben, kot pravi narodna pesem, »mrtvaški zvon« Slovenske Ljudske Stranke. (Klici: Ne bo!) Raglje prijetni glas (veselost) se je tam razlegel, in liberalna stranka je upala, da je ta raglja, raglja velikega petka »Slovenske Ljudske Stranke«. In zvonjenje kravjih zvoncev je donelo po zbornici, kakor po planini (veselost), in liberalna stranka je upala, da je to tisto velikonočno zvonjenje, ki oznanja vstajenje liberalne stranke. In istega večera so bili razni pristaiši liberalne stranke zmage in drugih takih opojnih stvari kar pijani. (Veselost.)

Toda kmalu je prišlo iztreenje. Shodi, ki jih je priredila naša stranka po deželi, so pokazali liberalcem, da še živimo in da se prav dobro počutimo. (Pritjevanje.) Tudi največji liberalni strankarski banavz mora sedaj videti, da nas z bobnom, ragljo in kravjim zvoncem ne ugonobijo.

Res, da je boben v slovanski zgodovini dospel do nekake slave. Znameniti vodja Huzitov, hrabri Žizka, je namreč, tako se pripoveduje, zaukazal, naj se po njegovu smrti njegova ustrojena koža napne na boben, da bo tako še mrtev klical svoje čete na boj. Toda na deželnozbornem bobnu ni bila napeta koža kakega Žizke, marveč koža pohlevne živali sive barve (veselost), katero žival je sicer »kunštni« Pavliha zamogel naučiti brati samo dve črki in a. (Velika veselost.) In velikonočne raglje smo bili naravnost veseli, ker smo videli, da liberalna stranka, koje časopisi in tudi govorniki tako kruto napadajo cerkev, še pohlevne obstrukcije ne more izpeljati brez cerkvenega orodja. (Veselost.) Kar se pa tiče kravjega zvonca, smo takoj takrat konstatirali, da ga zasluži vsak za vrat, kedor misli, da se bode na ta način ugonobila »Slovenska Ljudska Stranka«, ali pa udušila težnja ljudstva po razširjenju volilne pravice. (Pritjevanje.)

Pa tudi z uma svitlim mečem nas je liberalna stranka napadla in trdi po svojih glasilih, da bi bila nameravana volilna preosnova na

nezaslužno korist kmetu in krivica meščanu, ter da je »Slovenska Ljudska Stranka« sedaj zvezana z Nemci.

Poglejmo, če ni ta liberalni meč skrhan. Najprej si oglejmo prvo očitjanje.

Naša stranka še nikoli ni naredila te napake, še nikdar ni pokazala te krivičnosti, da bi delala takozvano razredno politiko, politiko namreč le v korist samo gotovim stanovom. Če ime naše stranke, »Slovenska Ljudska Stranka«, kaže, razun tega pa kaže nje znani program z vso mogočo jasnostjo, da je naša stranka stranka slovenskega ljudstva brez razlike stanov. Taka je in taka bode ostala. (Odobranje.)

Toda vprašam Vas, častiti zborovalci, kateri stan pa je med Slovenci najmočnejši? Gotovo kmetijski. Razun tega pa nam je dal ta stan doslej vso inteligenco, to je resnica, čeprav ta inteligenca večkrat zatajuje svoj izvor, ta stan plačuje državi v največji meri krvni davek. Ako pa so v Avstriji mandati za državni zbor tako razdeljeni, da pride, kot se je izračunalo, na 63 veleposestnikov eden poslanec, na 4168 meščanov eden in na 12.212 kmetijskih volilcev tudi samo eden, na Kranjskem ima veleposestov 2, mesta imajo 3 in kmetijske občine samo 5 poslancev v državnem zboru; ako imajo pri nas na Kranjskem v deželnem zboru veleposestniki 10, mesta s trgovsko zbornico, ki v prvi vrsti zastopa koristi mestnih volilcev, 10, kmetijske občine, ki imajo petkrat toliko volilcev, kot mesta, pa le 16 poslancev, vprašam Vas, ali je to pravo razmerje? (Klici: Ne!) Ali nam to razmerje ne kliče živo v spomin dejstva, da so bili ministri takrat, ko je se je rodila naša ustava, nemško-liberalnega mišljenja, in so skušali zagotoviti premoč nemško-liberalnemu življu, ki je prevladal takrat v veleposestvu in mestih? Takrat je bil kmet steber naše narodnosti, (odobranje) in zatorej to sicer neumljivo nesorazmerje glede števila poslancev. In sedaj Vas vprašam: Ali naj slovenski kmet zato, ker je takrat bil opora naše narodnosti, in iz tega vzroka že moral trpeti, še nadalje trpi isto krivico v zastopstvu sedaj, ko pravijo, da je v naši deželi v večini slovenstvo? Ali ni to najhujša krivica, pa tudi črna nehalnost od stranke, ki se imenuje slovensko, ako hoče ohraniti krivico, katero so slovenskemu kmetu zadali nemško-liberalni ministri? (Pritjevanje.) Ohraniti to krivico navzlic temu, da hoče vlada sama sedaj jo popraviti?

Predloga o volilni preosnovi, ki jo je predložila vlada v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega, ni stala v celoti na temelju splošne in enake volilne pravice, kakor bi bilo želeli. Vlada je po deželnem predsedniku kranjskem popolnoma določno povedala, da za deželne zборе, v nasprotju z volilno preosnovno za državni zbor, ne prizna na noben način splošne in enake volilne pravice, marveč da hoče vzdržati za deželne zборе sedanje kurije, namreč veleposestno, mestno in kmetijsko, in jim pridejati še novo kurijo, kurijo splošne in enake volilne pravice, kjer bi volil vsak polnoleten, samopraven državljan, torej tudi oni, ki so že volili v drugih kurijah. Predlagala je za to kurijo z ozirom na to, da ima Kranjska približno 500.000 prebivalcev in naj bi na 50.000 prišel po eden poslanec, 10 mandatov za deželni zbor, poleg tega še en mandat za deželni odbor. To je bila glavna vsebina vladne predloge, s katero je presenetila vlada vse stranke. Vlada je hotela s to predlogo pokazati veleposestnikom, ki so se protivili volilni preosnovi za državni zbor, da hoče obdržati sistem kurij v deželnih zborih. Tako jih je hotela pridobiti za svoje načrte v državnem zboru.

S tem položajem smo imeli računati. (Klici: Tako je!) Vpeljavo splošne in enake volilne pravice za deželni zbor je vlada naravnost izključila, le za novo kurijo je bila pripravljena, priznati splošno in enako volilno pravico. Ta nova kurija pa bi po svojem ustroju dala gotovo 9 kmetijskih poslancev, tako da bi imel kmetijski stan z dosedanjimi 16 poslanci jih skup 25, kot ima v resnici tudi pretežno večino v deželi med prebivalstvom. In še drugo posledico bi bila imela vladna predloga, da je postala zakon: v deželnem zboru kranjskem bi Nemci ne bili več tisti faktor, ki odločuje v naši deželi. (Pritjevanje.)

Pa pravijo, da so dosedanjí zastopi tudi zadostno skrbeli, za kmeta. Le poglejmo uspehe! Nad 120 milijonov kron znaša zemljiški dolg na Kranjskem, in požre le po 5% obrestovan nad 6 milijonov kron letnih obrestij. Zemljiški davek pri nas pa znaša nad

1.200.000 K. Zatorej vidimo žalostno prikazen, da se je število kmetov v Avstriji od l. 1890 do l. 1900 zmanjšalo za okroglo 46.000, na Kranjskem za okroglo 4000, število kmetijskih poslov in delavcev pa v istem času za približno 1/2 milijona. (Klici: Čujmo!)

Zatorej dajte kmetu primerne zastopstva, da odkrije svoje rane in da se ozdravi. Temu tudi drugi stanovi, ako so pravični, ne bodejo uporekali. Vsakemu stanu, kar mu gre. Nikakor pa ne gre, poostri ves boj, kot dela liberalna stranka, tako, da postane boj med meščani in kmeti. Pametni meščani na ta lim ne pojejo. (Odobranje.)

Liberalna stranka špekulira sedaj na delavce, zato pravi: Mi smo pristaiši splošne in enake volilne pravice, ali zadovoljni smo, ako se pustijo sedanje kurije in jim priklapi še ena, v kateri bi imeli volilno pravico vsi tisti, ki ne volijo v nobeni drugi kuriji. Torej stranka, ki pravi, da je za splošno in enako volilno pravico, je za kurijo, v kateri ni splošne in enake volilne pravice; v ostalih kurijah, s kojih ohranitev je liberalna stranka tudi zadovoljna, tudi ni splošne in enake volilne pravice. Kje ostane splošna in enaka volilna pravica liberalne stranke? Le na papirju, na katerega je bila pisana tista nje izjava. (Pritjevanje in veselost.) Ta izjava je samo špeh za delavske miške. (Veselost.) Pa ne bojo šle nanj. (Pritjevanje.) Za tako politiko ni treba posebno duha napejati. Že v ljudski šoli smo brali uzore take politike v znanem berilu: Miška iz luknjice prilze in zagleda nastavljen past. »Ne boste me ujeli ne«, pravi ali naposled hoče le malo poduhati slanino, ki tako dobro diši, zleze v past in se ujame. (Smeh.) Ali dandanes delavci niso take miške. Delavcem se res ne godi dobro, ali vejo pa, da bi z upeljavo take kurije, kot jo hoče liberalna stranka, se čisto ubilo načelo splošne in enake volilne pravice. (Pritjevanje.) Vejo pa tudi, da je liberalna stranka previdno zamolčala število mandatov, katere je pripravljena priznati tej novi kuriji. Toda večkrat prej že je liberalna stranka rekla, tako tudi po svojih zastopnikih v zadnji seji ustavnega odseka deželnega zbora, da priznava novi kuriji k večjemu 4 mandate. Torej kuriji s toliko tisoči volilcev več kot polovico manj mandatov, kot jih ima 90 veleposestnikov! Ali bi to bilo pravično? (Klici: Nikakor ne!)

S tem manevrom morajo torej liberalci pogoreti. (Pritjevanje.)

Kakor tukaj, tako je liberalna stranka ves čas boja za volilno pravico ljudstva skušala skrivati se. Začetkom je bila proti, potem je bila za splošno in enako volilno pravico, a najprvo je priznala potrebo take le za državni zbor, pozneje tudi za deželni zbor, ker smo jo k temu prisilili. In takrat, to je bilo lani v jeseni, ko je deželni zbor kranjski sklenil dotično resolucijo na vlado, takrat so rekli liberalci izrecno, da nam s tem velikodušno žrtvujejo meščanstvo, ker po splošni in enaki volilni pravici bi seveda mesta imela tudi veliko manj poslancev kot kmetije. Ali takrat so rekli, da nam na ludo splošne in enake volilne pravice, ki je pravična, darujejo mesta. Zakaj pa takrat niso obstruirali? Ali je takrat liberalna stranka igrala komedijo, ko je darovala lani v jeseni meščanstvo, ali pa sedaj, ko je obstruirala, češ, da hoče rešiti meščanstvo. (Pritjevanje.)

Da bi pa nasili ljudstvu peska v oči, zato kriče, da smo mi sedaj zvezani z Nemci. Le poglejte nas: sami sužnji Nemcev. (Veselost.) Saj ste brali o groznih mukah sužnjem v znani povesti »Stric Tomaževa koč«, ali v popisih trpljenja belih sužnjem, ujetnikov Mahdija v Sudanu. Taki sužnji Nemcev smo baje, ako bi se smelo verjeti liberalnim listom. Pravzaprav bi morali biti liberalci veseli, da nas bode v sužnosti Nemcev vendar enkrat konec, ko nas liberalci ne morejo zatreti. (Veselost.) Toda vprašam Vas, častiti zborovalci: Kedo pa ima po milosti Nemcev mandat v deželnem odboru mi ali liberalci? Kedo je poslal iz deželnega odbora Nemca v deželni šolski svet kranjski, mi ali liberalci? Kedo je z obstrukcijo preprečiti skušal, da bi prišli v našem deželnem zboru Slovenci v tako večino, da bi v njem Nemci ne mogli več odločevati, mi ali liberalci? (Klici: liberalci!)

Taka je torej naša zveza z Nemci. Trditve o naši dozdnevni zvezi z Nemci ima ravno toliko opravičenosti, kot jo je imela liberalna trditev o škodljivosti naše obstrukcije. Kako je ves liberalni tabor kričal, da obstrukcija žre. Sedaj jo pa sami delajo. Razloček med liberalno in našo obstrukcijo je samo ta, da je naša nameravala pridobiti ljudstvu pravice, liberalna jih pa hoče preprečiti.

(Pritjevanje.) Ljudstvo dobro ve, da si je liberalna stranka z obstrukcijo le hotela malo podaljšati jetično življenje, še malo hotela držati moč, katere pa nima od volje ljudstva, marveč vsled sedanjega volilnega reda in vsled milosti Nemcev in barona Heina, botra liberalno - nemškega kompromisa. (Klici: Dobro!)

Ljudstvo pa bode liberalni stranki pokazalo, da si ne da kratki svojih pravic, in držalo se bode reka: Kedor ni z mano, je zoper mene. Ljudstvo pa se bode borilo naprej in ne bode odnehalo v boju za pravice, ki mu gredo. V tem boju pa bode stala Slov. Lj. Stranka vedno na strani ljudstva. (Burno odobranje.)

Deželni poslanec Demšar, selški župan

uvodom naglašja, da je šele pred dvema letoma prišel v deželni zbor, a v tem času se je prepričal, da ima ta peščica poslancev »Slovenske Ljudske Stranke« pravico na svoji strani in da ji mora izreči vse priznanje za njeno borbo. Čemu nas silijo nasprotniki k temu boju? Poglejte našo domovino: lepa lega blizo morja, krasni planinski kraji, ves njen značaj jo dela sposobno za poljedelstvo in kupčijo, in pridno ljudstvo je za to tudi zmogljivo. A večina najboljših delavnih moči nam uhaja v tujino. Kdo je tega kriv? Tisti, ki so bili izbrani, da za ljudstvo skrbijo, pa niso izpolnjevali svojih dolžnosti (Tako je!).

Delavski stanovi so se zbudili in so se začeli otesati te more. Svobodnemu dihu ljudstva nasprotna inteligenca je slepa, ona ne vidi, da s propadanjem kmeta propada tudi meščanstvo. Pa tudi neprevidna je ta inteligenca. V zadnjem zasedanju deželnega zbora je dr. Tavčar zaklical, da smo Kranjci potrebni palice. (Klici: On sam!) Ko je neki govornik omenil, da dobivajo druge dežele podpore, Kranjska pa palice, je rekel dr. Tavčar: Saj ste jih zaslužili (Ogorčeni klici: Sramota!) Jaz pa vprašam: Kdo je vreden palice? (Burno upitje: Tavčar! Dajte mu jih! Proč s takimi ljudmi!)

Po govoru dr. Kreka je župan Hribar pogledal od zgoraj doli poslanca Demšarja in dejal zaničljivo, da je ta filozofični govor najbolje razumel poslanec Demšar. Hotel je zasmehovati zastopnika kmečkega ljudstva. A ta Hribar, kakor pravijo, ni mnogo več študiral, kakor selški župan (Veselost). On ima mnogo uradnikov, ki zani delajo, selški župan pa mora sam delati. Kmečki župan je navezan na svoje lastno znanje. Več se mora učiti kmečki župan, kakor pa ljubljanski. (Odobranje.)

»Slovenska Ljudska Stranka« bo šla neprestano naprej. Kjer bo boj proti kapitalizmu, boj proti privilegijem, tam bo vselej stala Slovenska Ljudska Stranka! (Burno odobranje.)

Društveni predsednik Ivan Glavič.

Predsednik »Strokovnega društva delavstva kranjske industrijske družbe« gosp. Ivan Glavič izrazi veselje, da vidi na shodu toliko moč iz ljudstva, ter kliče: Vi ste v pravem taboru, v taboru »Slov. Ljudske Stranke«. Nasprotniki so moške stare metode in starih časov, ki ne puste ljudstvu pravic. Liberalna stranka je podobna biričim starih časov, ki so delali za grajščake. Naj gredo svojo pot, a ljudstvo se naj zdrži v svoji »Ljudski Stranki«. Pozdravi shod v imenu slov. kršč. soc. delavstva iz Jesenic in iz Javornika. (Živio-klici in odobranje.)

Zbornični svetnik Kregar.

Gospod zbornični svetnik Ivan Kregar se zahvali pred vsem onim zavednim volilem in volilkam, ki so oddali ob volitvi v trg. in obrt. zbornico svoje glasovnice »S. L. S.« Priporoča, naj tudi v prihodnje store tako. Kot zastopnik obrtnikov govori, kako stališče naj zastopajo obrtniki v boju za splošno volilno pravico. Naši nasprotniki upijejo, da se bodo vzele s splošno in enako volilno pravico meščanom in obrtnikom njihove volilne pravice. V Nemčiji imajo splošno in enako volilno pravico, pa le meščanstvo lepo napreduje, obrt cvete in se razvija v korist cele države. Kaj pa je in kdo je ustanovil meščanstvo? Obrtniki so prvi, ki so ustanavljali mesta in trge. Potreben je skupen nastop mestnega in kmečkega prebivalstva za skupne koristi. Naši liberalci pa mislijo le na liberalne uradnike, za obrtnike se ne brigajo. Obrtnike vidijo le še pri kaki volitvi, kadar jih potrebujejo. Če pa izvolijo obrtnika v kak zastop, pa že gledajo, da izberejo take, ki samo kimaajo. V nadaljnjem svojem govoru naglašja, da hočejo obrtniki

prosto organizacijo brez pritiska birokracije. Sedanje obrtno zadrugo so za nič, obrtnike se sili v te zadrugo in v zadnjem času celo odbori obrtnih zadrug kaznujejo člane, kateri ne obiskujejo občnih zborov kakor se je to zgodilo pri gostilničarski zadrugi. Organizacija mora biti prosta, brez uradniškega vpliva in kakor hitro dobijo obrtniki tako organizacijo, potem je gotovo, da se bodo radi in z veseljem združili. Tudi obrtniki bodo prišli po »S. L. S.« do večje moči, posebno po upeljavi splošne volilne pravice. Ako se ta upelje, bodo gotovo več obrtnikov sedelo v državnem zboru in v deželni zborih kakor sedaj. Liberalnemu uradništvu pa bode povedano, da ako bi prišli uradniki pod obrtniško komando, da se jim gotovo ne bo tako slabo godilo kakor se sedaj godi obrtnikom pod uradniško komando. Za obrtnike je danes popolnoma jasno, kje se kaj stori zanje. Liberalna stranka ne pusti obrtnika nikjer do veljave. Zato se pa naj oklenejo obrtniki »S. L. S.«, ki ima tudi glede obrtnikov svoj jasno začrtani program. Javno se zahvaljuje g. dr. in dež. poslancu dr. Žitniku, ki se je vozil vsako soboto v Ljubljano, da je poizvedel in poročal obrtnikom o teku posvetovanj v obrtnem odseku. Zastopal je tudi v odseku odločno obrtniške koristi.

G. Kregar je nato predlagal sledečo resolucijo: Shod »Slovenske Ljudske Stranke« odobrava sklepe obrtnega odseka v državnem zboru o premembni obrtnega reda. Ljudski shod želi, da postane novo premenjeni obrtni red čim prej zakon.

G. Kregar je bil opetovano prekinjen z burnimi pritrditvenimi živjo-klici.

Župan Mustar iz Kompolja

aglaša, da hoče povedati, kako kmetje razumevajo sedanji položaj. Tisti zdaj najbolj nasprotujejo kmečkim zahtevam, ki so se najbolj preobdelali kmečkega kruha. Hribar ni obogatel kot ljubljanski župan, ampak kot zastopnik banke »Slavije«. Zato pa, kmetje, podpirajmo svojo domačo »Vzajemno zavarovalnico«. S tem Hribarju najbolj pomagamo do boljšega spoznanja. (Živahno odobravanje.) Drugi, ki se je preobdelal, je dr. Tavčar. Kadar pride kmet k njemu v pisarno, je silno prijazen z njim, v deželnem zboru pa proti kmetu obstruira. Lahko mu pomagata, saj imamo boljših odvetnikov, ki so našega mišljenja! (Odobravanje.)

Osnujejo naj se povsod kmetске zveze, ki naj delujejo na to, da kmet podpira samo tiste, ki z njim drže, liberalce pa naj pomečejo iz vseh zastopov. To naj vsak zborovavec danes raznese po celi deželi in naj svoje sodele nagovarja, da se po tem ravna. (Burno odobravanje.)

Josip Gostinčar

obravnavajo o vladni predlogi z delavskega stališča. Liberalci, ki so nastopili proti razširjenju volilne pravice, so pokazali, da so lagali skozi dolgo vrsto let. Vladna predloga nam ne ugaja, ker mi stojimo prej ko slej na stališču splošne in enake volilne pravice. A boljše je to, kar podaja, nego če ostane pri starem. Zato je delavstvo mirno in ne demonstira ne za ne zoper. Liberalci zahtevajo novo kurijo, a mi smo nasprotniki vsake kurije. Mi ne maramo milosti, ampak zahtevamo pravic (Odobravanje), zahtevamo volilne pravice, ki temelji v ljudstvu.

Narodni ozir proti prodirajočemu tujemu industrializmu, ki hoče naše ljudstvo politično izrabljati, zahteva, da se razširi volilna pravica slovenskemu ljudstvu, ki mora poleg zavesti dolžnosti dobiti tudi zavest pravice. Kdor nam to brani, je sovražnik našega naroda in izdajavec. Taki izdajavci so liberalci in to so dokazali z bobnom. (Viharno odobravanje.) Braniti pa moramo tudi krščanske ideale proti brezverskemu kapitalizmu, ki izvira iz liberalizma. Zato neizprosno boj liberalizmu! (Burno odobravanje.)

Ko je končal g. Gostinčar, podeli predsednik gosp. vodja Povše besedo g. dr. in dež. poslancu dr. Šusteršiču. Po dvorani zaorijo živjo-klici in ploskanje, ki traja nekaj minut.

Govor dr. Ivana Šusteršiča.

Parlamentarni položaj. — V boj za splošno in enako volilno pravico!

Slavni zbor! Prihajam z Dunaja in žalibog ne morem iz državnega zbora ničesar dobrega poročati. Sovražniki ljudstva so se združili v mogočno falango, vreči hočejo ministerstvo barona Gautscha; toda to jim je postranska stvar — v prvi vrsti hočejo ugonobiti pravice ljudstva, zaprečiti hočejo volilno preosnovo na podlagi splošne in enake volilne pravice. Ali motijo se! Državni zbor mogoče, da ne bo izvršil svoje naloge, in da ne bo sklenil splošne in enake volilne pravice, potem pa, ljudstvo, je tvoja naloga, izvojevati si splošno in enako volilno pravico! (Klici: Tako je!)

Resni dnevi se bližajo naši Avstriji, ljudstvo v celi državi mora vstati, kakor en mož, in zahtevati za resno in močasto besedo pravico, katero mu hočejo odrekati poslanci, kojih nekateri imajo komaj toliko volilcev za seboj, kakor roka prstov. Ali si more ljudstvo to pustiti dopasti, vas vprašam? (Klici: Ne!)

Ko sem odhajal z Dunaja sem že vedel, da stvari slabo stoje. Današnje brzojavke potrjujejo to. Vidi se mi, da v sedanjem državnem zboru ne bo najti zadostne večine za splošno in enako volilno pravico. Ali zaradi tega mi ne omagamo v svojem boju. Vsaj smo

na Kranjskem, v kranjskem deželnem zboru celo kot manjšina začeli svoj boj za pravično razširjenje volilne pravice in po štiriletnem zares hudem boju smo prišli tako daleč, da je vlada sama predložila volilno preosnovo, po kateri bi ljudstvo prišlo do večine v našem deželnem zboru, in po štiriletnem boju smo prišli tako daleč, da so zastopniki veleposestva kranjskega uvideli potrebo izreči, da glasujejo za to volilno preosnovo.

Kot manjšina smo pričeli v državnem zboru boj za splošno in enako volilno pravico in danes ni nobenega dvoma, da, ako pride do glasovanja, se bo večina na čelo ma izrekla za splošno in enako volilno pravico; ali, če bo ta večina zadostna, če znaša ta večina dve tretini, to je pa drugo vprašanje, in skoraj sem uverjen, kakor stvari danes stoje, da v tem državnem zboru dvotretjinske večine ne bo dobiti.

Nasprotniki so različni. V prvi vrsti stoje veleposestniki, konservativni in liberalni veleposestniki — v tem pogledu so vsi enaki — potem velika večina poljskega kluba, nekaj nemških liberalcev — naši liberalci seveda tudi morajo biti zraven (smeh), potem poleg vseh teh žalibog konservativci iz Tirolske, ki se z vsemi štirimi ustavljajo splošni in enaki volilni pravici. Žalostno je to, da ljudje, ki stoje na krščanskem stališču, se vendar ne morejo vspeti tako daleč, da bi vsakega človeka enako cenili, ki ima neumrjočo dušo.

Torej tako v sedanjem državnem zboru vedno močnejši postajajo sovražniki ljudstva in si med seboj delajo korajžje. Kakor rečeno, položaj je silno resen in kaj pride v teh dnevih, ne vemo. Mogoče, da pride do razpusta državnega zbora, in odkrito povem, da bi to bilo nam ljud. zastopnikom najljubše. Ljudstvo naj pride do besede in izreči svojo sodbo. (Odobravanje.) Proti ljudstvu se ne bo vladalo! Mogoče pa tudi, da pride novo ministerstvo, ministerstvo, s katerim bodo zadovoljni sovražniki ljudstva; take mu ministerstvu pa že naprej napovemo neizprosno boj z vsemi sredstvi, katere imamo na razpolago v političnem boju. (Burno odobravanje.) Motijo se gospodje, če mislijo, da je dandanes tako lahko vsestati se v ministerske sedeže, kakor nekdaj; dandanes je drug položaj, ničesar se ne more trajno dogajati proti volji ljudstva v Avstriji in to bomo mi dokazali v državnem zboru in v vsej javnosti. (Burno odobravanje.)

Parlamentariziranje ministerstva in liberalno slovensko časopisje. — Proste roke.

Dovolite, da se nekoliko tudi pečam z našim slovenskim liberalnim časopisjem. V zadnjem času se je govorilo mnogo o parlamentarnem ministerstvu. Govorilo se je o tem, da naj se v ministerstvo prevzame tudi nekaj državnih poslancev in čuda — »Slovenski Narod«, glasilo naših liberalcev, ki gotovo niso moji prijatelji, se je naenkrat prelevilo v mojega prijatelja in se menda — vsaj jaz ne berem tega lista, ali reklo se mi je tako — jezi nad tem, zakaj jaz ne postanem tudi minister. (Veselo.) Obžalujem, ali Slovenska Ljudska Stranka in z njo Slovenska zveza, smatra take stvari kot jako resne. Misto jimo v boju za ljudske pravice, ne pa v boju za ministerske portfelje. (Burno odobravanje.) Tisti, ki bodo šli notri v ministerstvo, če se napravi parlamentarno ministerstvo, tisti bodo morali zajedno prevzeti jako težavno dolžnost in bi morali pred vsem prevzeti nekoliko jako neprijetnih, da ne rečem gnjilih kompromisov glede izvedenja splošne in enake volilne pravice. Mi se pa v to ne podamo, in smo brez ovinkov izjavili to tudi na pristojnem mestu, ker hočemo napram kompromisu glede volilne reforme imeti proste roke in nečemo, da bi kdo prišel in rekel: Glej, kakošni so, ali vidite Šusteršiča, za ministerski portfelj je prodal koristi slovenskega ljudstva. (Burni klici: Živio Šusteršič!) Kdor slično sodi o meni, me slabo pozna! Mi Jugoslovani hočemo popolnoma proste roke. Ne bomo odklanjali vsakega kompromisa, saj drugače, kakor potem kompromisa sploh ni mogoče doseči dvotretjinske večine v državnem zboru za pravice ljudstva. Ampak kompromis mora biti tak, da ga moremo sprejeti po vestnem presojevanju vseh razmer in izpraševanju vesti svoje kot poslanci ljudstva. (Pritrjevanje.) Nikdar pa ne smemo dopustiti, da bi kdorkoli se ob taki priliki vsedel na ministerski sedež, ker bi potem ljudstvo opravičeno izgubilo zaupanje do nas in se vprašalo, ali se je sprejel slab kompromis zato, da se ta ali oni izmed nas vsede v ministerski fotelj. Nikdar kaj takega ne smemo dopustiti, ker moramo mi biti v položaju, vedno in v vseh razmerah z jasnim licem in s ponosom stopati pred volilce. Nikdar in v nobenih okoliščinah ne sme poslanec iskati svojih koristi, ampak kadar stopi pred ljudstvo, vsikdar more lahko reči: Moje roke so prazne, zase nisem ničesar dobil, za vas sem se bojeval in se bom bojeval. (Odobravanje.)

Mi moramo imeti proste roke tudi v drugem oziru. Težaven je položaj med Avstrijo in Ogrsko. V tem pogledu se bodo morebiti zahtevala huda bremena. Stranka, ki stopi v vlado, mora potem ta bremena prevzeti. Mi pa ne moremo nobenega bremena prevzeti, za katero ne moremo odgovornosti prevzeti pred ljudstvom. Tudi v tem pogledu, glede razmerja napram Ogrski, si moramo obdržati popolnoma proste roke. (Pritrjevanje.)

Kdo je izdajalec?

No, sicer pa itak veste, da sem že nekaj časa sem v liberalnem časopisju in na liberalnih shodih največji izdajalec, kar jih je pod solncem. (Smeh.) Prodaj sem Štajerce, prodal sem Korošce, to je tista muzika, ki je po-

dobna lajni, katero je vrtel ljubljanski župan Hribar v deželnem zboru kranjskem in s to muziko lajnajo sedaj liberalci po deželi. (Smeh.)

Jaz, gospoda moja, na to neumno obrekovanje dosedaj niti odgovoril nisem, preneumno mi je to bilo, kajti vsak pameten, razsoden človek je moral vendar spoznati, da so poslanci Slovanske zveze in med njimi v prvi vrsti tudi jaz, brez izjeme storili svojo dolžnost, kolikor je bilo to v njih moči, ko je sestavljala vlada svojo predlogo glede uvedbe splošne in enake volilne pravice, in doseglo se je toliko, da so nemški listi trdili, da je cela volilna reforma napravljena v prvi vrsti na korist Jugoslovanom. Pomislite, gospoda moja, da smo Jugoslovani dosegli razmeroma več, kakor Čehi. Mi dobimo tri poslance več, kakor bi nam jih šlo, če bi se računilo samo enakomerno po številu prebivalstva, Čehi pa jih dobe sedem manj, kakor bi jih jim tako šlo, in če Čehi, ki so mnogo, mnogo mogočnejši, kakor mali slovenski narod, če ti Čehi, ki imajo čez šestdeset poslancev v državnem zboru, med tem, ko jih imamo Slovenci z liberalci vred samo 15, in s Hrvati vred samo 25, niso več dosegli in ako torej mi pravimo, da smo razmeroma več dosegli, kakor Čehi, potem vas vprašam, možje, kjer je človek, ki bi bil tako neumen, ki bi bil tako popolnoma izgubil pamet, da bi mogel govoriti, da smo mi izdali interese slovenstva? (Burno odobravanje.)

Pa pravijo: Da, dobro, za Kranjsko ste dosegli 11 mandatov, zato ste pa bili zadovoljni, da dobe štajerski Slovenci samo šest mandatov in koroški Slovenci samo en mandat. **Debela laž je**, da bi bili mi kdaj izrekli svojo zadovoljnost s tem prikrajšanjem Štajercem in Korošcem! Za Kranjsko smo dosegli 11 mandatov, to je istina. In vprašamo vas, ali ni bila moja dolžnost kot kranjski poslanec skrbeti, da Kranjska ni prikrajšana? (Klici: Tako je!) Ali sem jaz imel pravico, prodati koristi kranjske dežele in kranjskih Slovencev? (Klici: Ne!) Ali je bila to moja pravica, ali je bila moja dolžnost reči: Zadovoljen sem, če dobimo kranjski Slovenci samo 10 ali 9 ali 8 poslancev? (Klici: Ne!) Ali bi ne bilo to nekaj nečuvenga, ako bi bili mi izdali kranjske koristi? (Pritrjevanje.) Da, nekaj nečuvenga, in torej je bilo samo ob sebi umevno, da smo za Kranjsko zahtevali 11 mandatov, torej toliko, kakor jih ima Kranjska sedaj, in sicer 11 izključno slovenskih mandatov. (Živahno pritrdjevanje.) Torej to je bilo popolnoma prav!

Kar se tiče Štajerske in Koroške smo vse skozi brez izjeme vsi in ravno jaz v prvi vrsti zahtevali, da se da štajerskim Slovincem 8 mandatov in koroškim Slovincem dva mandata. Če nismo vsega dosegli, kar smo zahtevali, za božjo voljo, ali sem jaz vsegamogoč? (Živahna veselost.) Vsaj je »Slovenski Narod« vendar sam pisal, da me na Dunaju noben pes ne pogleda več in človek, katerega na Dunaju noben pes ne pogleda, (smeh) ta naj bo močnejši, kakor vsi nemški poslanci skupaj, kar jih je v celi državi, močnejši, kakor vlada, močnejši morebiti še kot cesar? (Smeh.) Ali ni to preneumno!? (Klici: Preneumno!)

Položaj je čisto enostaven. Na Štajerskem in Koroškem si nasprotujejo interesi Slovencev najneposredneje z interesi najmočnejše nemške stranke, to je nemške ljudske stranke, na katere čelu stoji znani dr. Derschatta, eden najbolj spretnih politikov, ki je že večkrat imenovan bil kot bodoči minister, in mogoče je, da ga že drugi teden »pozdravimo« kot ministra. Torej vidite, tukaj, na Štajerskem in Koroškem so interesi Slovencev v neposrednem nasprotju z najmočnejšo nemško stranko in naravno je, da je nemška ljudska stranka pritiskala z vso močjo na to, da bi se Slovenci kolikor mogoče ob steno pritisnili na Štajerskem in Koroškem in to se je žalibog nemški ljudski stranki vključ odločnim ugovorom in odločnim protestom deloma posrečilo. Štajerski Slovenci dobijo le 6 mandatov — še vedno dva mandata več, kakor imajo sedaj. Nemška ljudska stranka jim je celo hotela priznati samo pet mandatov, a dobili so vendar enega več, kakor se jih je hotelo pripoznati — na Koroškem pa, kjer so še veliko hujše prikrajšani, dobe Slovenci samo en sam mandat, med tem, ko se je ostali del slovenskega ozemlja raztrgal na kose in so se ti slovenski kosi priklopili pretežno nemškim volilnim okrajem.

Mi to iz srca obžalujemo, ali če kdo trdi, da sem temu kriv jaz, ga tukaj javno imenujem **čisto navadnega lažnika in obrekovalca**. (Odobravanje.) In vendar se kaj takega drznejo trditi ljudje, ki, akoravno so jim izročeni javni mandati, niti na Dunaj ne prihajajo, izrsevati te mandate. Med tem, ko se mi trudimo, da branimo interese slovenskega in hrvaškega naroda, spijo ti ljudje v Ljubljani in niti ne prihajajo na Dunaj izvrševati svoje dolžnosti (Klici: Sramota!), pač pa zakonito v redakciji »Slovenskega Naroda« pišejo svoje podle, lažnjive in strupene članke. Kje so pa bili ti ljudje, ko je vlada delala vladno predlogo? Zakaj pa niso šli k vladni in zahtevali z vso odločnostjo, da dobe štajerski Slovenci 8 mandatov in da dobe koroški Slovenci dva mandata? Molčali so, še ust niso odprli, in mi sami smo bili, ki smo se za pravice slovenskega naroda na Štajerskem in Koroškem borili z vso odločnostjo. (Odobravanje.) Nad vse neumno in podlo je, če je poslanec dr. Tavčar na shodu v mestnem domu izpregovoril besede: »Zakaj ti falotje . . .«, to smo namreč mi (Burna veselost), »ki imajo povsod toliko upljiva, kakor sami pravijo, niso ničesar storili za našo drago, nesrečno Koroško!«

Tako hinavsko, surovo in nesramno govori človek, ki je skozi deset let bil pravi zagovornik tiste izdajalske zveze, ki je kakor mora tlačila vse javno življenje v naši deželi!

(Gromoviti klici: Pereat dr. Tavčar! Sram ga bodi!) In kje more naš vpliv biti tolik, da bi mogli doseči vse, kar zahtevamo? Nekaj ga imamo, vsak pošten ljudski zastopnik, ki more reči, da ima toliko in toliko volilcev za seboj, ima nekoliko vpliva, ali kje bi mogli imeti več vpliva, kakor najmočnejša nemška stranka, kakor češki poslanci na primer. To vendar vsak otrok ve, da to ni mogoče. Vsaj so nas Čehi tudi podpirali v zahtevi, da naj štajerski Slovenci dobijo 8 mandatov in da naj koroški Slovenci dobijo dva mandata in češki poslanci so z nami vred propadli s to zahtevo. Čehi imajo sami silno veliko skrb in želja, pa so tudi propadli. Vzemimo Šlezijo. Najhujša krivica, ki se komu godi po vladni predlogi se godi Čehom in Poljakom v Šleziji. Ti tvorijo večino prebivalstva v Šleziji in vendar dobijo manjšino poslancev, namreč samo 4 poslance, med tem ko jih dobe Nemci v Šleziji osem. Ako Poljaki in Čehi, ki skupaj vendar tvorijo čez 10 milijonov prebivalcev v Avstriji in ki imajo blizu 130 poslancev v državnem zboru, niso v stanu v Šleziji doseči pravičnega razmerja, niti polovice poslancev, ampak se morajo zadovoljiti z eno tretjino, kako se more nam Slovincem, katerih nas je v državnem zboru samo 15 z liberalci vred, očitati, da nismo dosegli več glede Slovencev na Štajerskem in Koroškem?

Ker je že v »Slovenskem Narodu« bil v nekem uvodniku okrog Velike noči zapisan cel roman v tem pogledu, moram stvarno tudi na to odgovoriti. V onem članku je bilo rečeno, da so stvari stale tako-le: Ko sta bila poslanca Robič in dr. Ploj pri Bylandt-Reidtu, ministru za notranje zadeve, reklo se jima je: Osem poslancev vam ne moremo dati na Štajerskem, ampak 7 jih bode dobili. Potem, pravi članek, je pa prišla vmes končna konferenca dr. Šusteršiča in nato je rekel grof Bylandt: Samo šest mandatov vam dam.

Jaz ne vem, katera mojih konferenc z grofom Bylandt-Reidtom je bila definitivna, ker sem imel silno veliko konferenc, to pa vem: že dolgo preden sem imel zadnjo konferenco z grofom Bylandt-Reidtom o volilni preosnovi, je meni dr. Ploj pravil, da hoče vlada dati samo šest mandatov štajerskim Slovincem in jaz sem se še potem prizadeval za toliko mandatov, kakor bi jih Slovincem šlo po pravici, pa sem žalibog propadel. Dosegel sem le še toliko, da so se volilni okraji na Spodnjem Štajerskem napravili popolnoma tako, kakor je poslanec Robič želel.

Razmere na Kranjskem.

Kakor na Dunaju, tako tudi tukaj v deželi Kranjski poznamo mi poslanci Slovenske Lj. Stranke le en smoter in ta smoter se glasi: »Ljudstvu pravico.« (Burno odobravanje.) Poudariti pa moram, da je položaj v kranjskem deželnem zboru za razširjenje volilne pravice veliko težavnejši še ko na Dunaju. Razložek je namreč ta-le:

Na Dunaju v državnem zboru veleposestniki sami volilne preosnove ne morejo preprečiti, ker jih je premalo, drugače pa je pri nas v kranjskem deželnem zboru. Ako 10 veleposestniških poslancev gre, ko hočemo sklepati volilno preosnovo, iz dvorane ven, po tem po naši deželni ustavi volilne preosnove skleniti ne moremo. Sedaj imajo Nemci položaj popolnoma v rokah. Če niso zadovoljni z volilno preosnovo, gredo ven in mi ostali poslanci ne moremo postaviti skleniti. Sklenemo k večjemu lahko resolucijo, ta pa je kos popirja, ki dejanski ničesar ne spremeni. Sklenemo lahko sto resolucij, voli se pa še vedno po starem volilnem redu. Tako je bilo tudi lansko jesen. Veleposestniki so šli ven in mi ostali, slovenski poslanci, nismo mogli skleniti nič drugega, kakor resolucijo. To je pa tudi vzrok, zakaj so liberalci takrat glasovali za resolucijo za splošno in enako volilno pravico. Oni so zato zanj glasovali, ker so dobro vedeli, da veleposestniki Nemci v splošno in enako volilno pravico nikdar ne bi privolili. Tako so se liberalci lepe naredili, češ, saj smo za to, ampak veleposestniki nečejo, in so glasovali za resolucijo, s katero se je zahtevala uvedba splošne in enake volilne pravice, ker so vedeli, da veleposestniki nikdar ne bodo privolili, da bi v resnici prišlo do tega.

Stvar pa je vendar prišla nekoliko drugače. Ker smo sklenili resolucijo, v kateri se je vlada pozvala, da izvede volilno reformo, je vlada čutila dolžnost, predložiti deželnemu zboru načrt preosnove volilne pravice za deželni zbor kranjski. **Vlada je s tem izvršila svojo ustavno dolžnost**, ker ako zakonodavni zastop, kakor je kranjski deželni zbor, vlado pozivlje, da predloži načrt zakona, o katerem sklepati ima deželni zbor pravico, potem je **dolžnost vlade**, odzvati se takemu pozivu in prinesti zadevno predlogo pred deželni zbor. Vlada je to storila in je dne 2. aprila t. l. po deželnem predsedniku Schwarzu predložila deželnemu zboru kranjskemu dva zakonska načrta, enega o preosnovi deželnega reda, in drugega o preosnovi deželnega volilnega reda. Vlada se je pri tem postavila na stališče, katero je zavzel ministerski predsednik baron Gautsch že zadnjo jesen v državnem zboru, **da vlada za deželne zbore ne privoli splošne in enake volilne pravice**, in postavila se je na to stališče tudi zaradi tega, **ker je vedela, da veleposestniki v splošno in enako volilno pravico za deželni zbor ne privolijo**, in da s tem, da gredo iz zbornice ven, zaprečijo vsako sklepanje o taki volilni preosnovi. Vladi pa je bilo na tem ležeče, da deželni zbor kranjski sklene volilno preosnovo na kolikor mogoče široki podlagi v tem zmislu, da z volilno preosnovo stori bistven korak naprej v smeri splošne in enake volilne pravice.

Za nas poslance Slovenske Ljudske Stranke, ki stojimo na čelu na stališču splošne in enake volilne pravice ne samo za državni, amkak tudi za deželni zbor, je vpra-

šanje bilo sledeče: Ali je ta predloga, katero je vlada predložila, taka, da jo zamoremo smatrati kot bistven korak v smeri splošne in enake volilne pravice, da jo zamoremo smatrati kot etapo na poti končne zadeve do splošne in enake volilne pravice, in od odgovora na to vprašanje je bilo zavisno stališče, katero smo morali zavzeti napram vladni predlogi. V političnem življenju je tako, kakor v zasebnem življenju, da se z enim mahljajem redkokdaj da vse doseže, ampak da se največ doseže korakoma. Če gre eden iz prvga v drugo nadstropje, ne bo naenkrat vzel vseh stopnic, ampak po eno, če ima dolge noge, morda po dve, in če ima posebno dolge noge, vzel tudi po tri (Veselosť). Naenkrat vseh stopnic ne bo nobeden vzel, in tako je tudi v političnem boju. (Pritrjevanje.) Korakoma se gre kvišku in za nas je vprašanje bilo to, ali je vladna predloga taka, da zamoremo reči, da je to že ena stopnica, ali dve, ali tri stopnice kvišku v višavo popolne ljudske pravice. Za to se je šlo in tako smo vestno presojali to vladno predlogo in pri tem smo pomislili, kako je šla stvar za državni zbor. Od leta 1862 naprej do leta 1873 so deželni zbori volili polance v državni zbor, leta 1873 so prišle direktne volitve, da je ljudstvo naravnost pošiljalo poslance v državni zbor, pod Taafejem se je znižal cenzus — poprej so namreč volilno pravico imeli samo tisti, ki so plačevali po 10 gld. direktnega davka, potem pa se je dala ta volilna pravica, tudi tistim, ki so plačevali le 5 gld. direktnega davka, potem, pod Badenijem, se je znižal ta cenzus na 4 gld. in zajedno je prišla splošna kurija kot začetek splošne in enake volilne pravice, in sedaj, enajst let pozneje, pride vlada in predloži zakonski načrt, po katerem se uvede naravnost splošna in enaka volilna pravica.

In tako smo si mislili, mora priti tudi za deželni zbor. Sedaj nastane vprašanje, iz katerega posebnega stališča smo imeli kot vestna ljudska stranka presojati vladno predlogo, in kako smo jo presojali? Pri prvem posvetovanju poslanci Slovenske Ljudske Stranke sploh nismo prišli do nobenega zaključka. Rekli smo: Sklepanje nima nobenega zmisla, in sicer zaradi tega ne, ker je v našem klubu prevladalo mnenje: Nemci predloge tako ne bodo sprejeli, jo bodo odklonili, kaj torej hočemo sklepati, kajti Nemci gredo ven in cela volilna reforma je onemogočena.

Liberalci in Nemci.

Tako smo šli dne 3. aprila v odsekovo sejo. In tukaj moram omeniti značilno okolnost, da so liberalci še pred odsekovo sejo že vedeli, kakšno izjavo bode oddal baron Schwegel v imenu veleposestva v tej seji. To je bilo vendar nekaj čudnega, kar daje povod k razmišljanjem. kajti župan Hribar je bil tisti, ki je pred dotično odsekovo sejo k meni pritekel in mi po bistvu najprej povedal, kakšno izjavo bo v tej seji podal v imenu Nemcev baron Schwegel. Kako pa je ravno Hribar, kako so liberalci prišli do tega, da so pred odsekovo sejo izvedeli za sklep Nemcev? Take stvari se povedo samo prijateljem. Iz tega dejstva naj vsakdo sklepa, kar hoče.

Ko je potem v odsekovi seji baron Schwegel oddal izjavo, da Nemci pod gotovim pogojem sprejmejo vladno predlogo, zahtevali smo mi preložitve seje, kajti po izjavi barona Schwegla je nastal nov položaj in treba je bilo, da naš klub brez odloga sklepa, ali sprejme vladno predlogo ali ne. Zbrali smo se z nova v klubovi seji in smo vestno presojali vladno predlogo, in se vprašali, ali je taka, da jo zamoremo sprejeti, ali je taka, da jo moramo, kakor sem že večkrat povdarjal, smatrati kot bistven korak do splošne in enake volilne pravice.

Stališče Slovenske Ljudske Stranke.

Naša odločitev je bila za predlogo iz vzrokov, ki jih hočem obrazložiti. Slovenska Ljudska Stranka ima zastopati interese produktivnih stanov v naši deželi, to je, zastopati ima interese kmeta, obrtnika in delavca. To so tisti trije stanovi, ki so glavni stebri vsakega naroda. Pa naša stranka ima razun tega zastopati splošne interese demokracije, demokratična načela in pa, rekel bi, v prvi vrsti — narodne interese.

Torej pogledimo si sedaj to vladno predlogo s stališča kmeta, obrtnika in delavca, in oglejmo si o potem tudi s splošno demokratičnega in z narodnega stališča.

Omejil se bom, ker je ura že pozna, na kolikor mogoče kratka izvajanja.

Stališče kmetkega stanu.

S kmetkega stališča govorilo je že več govornikov. Jaz potrdim vse, kar so drugi govorniki rekli v tem pogledu. Naša Slovenska Ljudska Stranka — to bodi povedano zopet enkrat na glas, da čuje cela dežela — naša Slovenska Ljudska Stranka stoji in pade s kmetkim stanom. Kmetki stan tvori več kot dvotretjinsko večino v deželi, statistika nam pove, da je več kot 350.000 ljudi v naši deželi, ki žive od kmetije. In vprašam vas, kdo, ki je pošten demokrat, ne bo priznal, da tisti, ki tvorijo večino v deželi, naj tvorijo tudi večino v deželi, naj tvorijo tudi večino v deželni zboru? (Burno odobranje.) Kdor tega ne prizna, ta ni demokratičnega mišljenja, četudi trdi, da je demokrat, ampak lažnik in hinavec je, če trdi, da je demokrat. (Živahno pritrdjevanje.) Pravi demokrat pa je tisti, ki hoče, da pride kmetki stan v našem deželni zboru do večine, in to hočemo mi, prvič, ker trdimo, da je kmet prvi stebri slovenskega naroda, in drugič, da je glavna opora vseh drugih stanov v deželi, kakor že stari pregovor pravi:

Če ima kmet denar, ga ima cela dežela. (Živahno pritrdjevanje.) Ker je kmet glavni stebri slovenskega naroda in glavna opora vseh drugih stanov, in ker smo ponosni na to, da ima naša stranka glavno moč v kmetkem stanu, smo in ostanemo v vrstah kmeta, naj se zgodi, kar hoče.

Torej mi smo s stališča kmeta presojali to predlogo in smo morali reči: 16 zastopnikov ima kmetki stan v deželni zboru iz sedanjih kmetkih občin, iz splošne kurije jih bo še 9 iz pretežno kmetkih okrajev, 16 in 9 je 25, in tako bi prišel — tako moram odkrito priznati — v prihodnjem deželni zboru kmet do absolutne večine; in mi, ki smo v prvi vrsti kmetki poslanci, smo morali reči: Če bi mi kaj takega odklonili, bi nam lahko kmetje opravičeno očitali, da smo izdali pravice in interese kmetkega ljudstva, in tega nikakor storiti nismo smeli.

Torej s kmetkega stališča je bila vladna predloga vsekakor sprejemljiva. Idimo naprej!

Obrtni stan.

Drugi produktivni stan, katerega interesi so nam sveti, je obrtni stan, in kot obrtnika štejem sveda tudi trgovca, tudi on je obrtnik. Sedaj je vprašanje, ali je za obrtni stan ta predloga koristna ali škodljiva?

Pred vsem moram povdarjati, da je velikanska laž, ako se vedno trdi, da se interesi obrtnega stanu krijejo samo z interesi sedanjih mestnih skupin. Vprašam vas, ali na deželi ni obrtnikov? Vsaka vas ima vendar svoje obrtnike. Torej obrtni interesi so v kmetkih občinah tudi zastopani in obrtniki na kmetih imajo ravno tiste interese, kakor obrtniki v mestu. Tedaj bi bil že s tem, da bi prišla splošna kurija, bolj ojačen obrtni stan. In vprašam vas, ali ima morda trgovec na Laverici ali v Dobrunjah druge interese, kakor trgovec v Ljubljani, in — da ne govorim o drugih obrtnikih — ali mlinar, žagar, črevljar ni obrtnik, če ne stanuje v Kranju, ampak n. pr. na Primskem? Jaz mislim, da imata vendar oba tiste interese. (Pritrjevanje.)

Ali šlo se je še za nekaj drugega. V vladni predlogi stoji, da se sedanjim mestom in trgovinam, ki imajo privilegirano volilno pravico, priključijo tako imenovani industrijalni kraji. Priključitev industrijalnih krajev bi bila v največjo korist obrtnemu stanu.

Vprašam vas, kdo pa odločuje v sedanjih mestni skupini? Ali obrtniki? Nihče drugi ne, kakor liberalno uradništvo! Ne obrtnik, sploh ne meščan, ampak liberalen uradnik, ki niti deželne doklade ne plačuje, ta ima odločilno besedo v sedanji mestni skupini; in to so slabe nezdrave razmere, ker če se že ustvari privilegirana kurija, če se hoče meščanstvu dati privilegirana volilna pravica, naj se ta pravica da v resnici meščanom, t. j. obrtnikom, ne pa da se volilni okraj priključijo tako, da mestni kuriji c. kr. okrajni glavar, okrajni sodnik ali c. kr. davkar diktira, kdo naj bo voljen. (Burno odobranje.)

Kakor hitro se mestom in trgovinam sedanje skupine priključijo industrijalni kraji, vzemimo n. pr. Domžale, kjer imate v vsaki hiši obrtnika, ali Kropo, kjer imate tudi v vsaki hiši obrtnika, ali v Kamni gorici ravno tako, v tistem hipu bo v teh volilnih okrajih res odločeval meščan-obrtnik, kar sedaj ni tako. Potem bo to res kurija obrtnikov, ne pa, kakor sedaj, kurija liberalnih uradnikov. Zato se pa ravno gre liberalcem, da to preprečijo, kajti obrtni interesi so jim deveta, ali še bolj lahko rečem, devetindevetdeseta briga. (Živahna veselost in pritrdjevanje.)

Mi kmetki poslanci imamo zavest, da nismo nikdar ničesar zamudili, kar je služilo v obrambo obrtnih interesov in tako bode tudi v bodoče. Mi smo vselej ravnatako vestno zastopali interese obrtnikov, kakor interese kmetkega stanu, in bomo to storili tudi v bodoče kljub temu, da so obrtniki po mestih sentertje slepo drli za liberalnimi c. kr. mandarinami. (Živahna veselost in odobranje.)

Kljub temu smo se odločno potezali za obrtnike, ker smatramo za svojo sveto dolžnost, vestno, resno in trezno pospeševati interese vseh produktivnih stanov, in vemo, kako važen za napredek ljudstva, naroda in dežele je obrtni stan. (Živahno odobranje.)

Kaj so pa liberalni poslanci storili za obrtnike? (Burni klici: Nič!) Vidite, en vzgled! Imeli so na Dunaju v obrtniskem odseku svojega zastopnika dr. Ferjančiča, poslanca mest in trgov. Da je obrtni odsek tisti, ki je najvažnejši za obrtnika, to vsak črevljar, krojač, gostilničar ali katerikoli obrtnik. Torej dr. Ferjančič je bil kot zastopnik mest in trgov kranjskih član tega odseka in pričakovati je moral vsak obrtnik, da bo v njem nadvetnik s kravjim zvoncec razvil jako živahno delovanje. (Burna veselost.) Ali čuda! Tudi jaz sem bil in sem še danes član tega odseka, kakor dr. Ferjančič, ali čudno, med tem ko moram sebi dati spričo, da sem bil, akoravno imam za 99 odstotkov več dela, kakor nadvetnik extra status, ki ima na državne troške dopust, kadar je državni zbor zbran, med tem ko moram jaz svoj dopust sam plačevati, vendar razmeroma priden obiskovalec obrtnega odseka, in da sem se zelo in po najboljši vednosti in vesti potalgal za obrtnike interese, o dr. Ferjančiču pa mirno rečem, in mislim, da me ne bo v stanu popraviti, če rečem, da ga je v petih letih, odkar je član obrtnega odseka, bilo komaj štiri- ali petkrat videti v tem odseku. (Klici: Žalostno!) Ust pa sploh ni odprl v tem odseku (Smeh), očitno, da zna mož sploh samo še govoriti s kravjim zvoncec, kakor krave. (Bučna veselost.)

Tako nastopajo liberalni poslanci za koristi obrtnega stanu, potem pa so tako nesramni, da trdijo, kakor zadnjič v obrtni zbor-

nici, da so poslanci liberalne stranke zastopniki obrtniških interesov. (Klici: Kaj pa! Seveda!)

In potem vprašam obrtnike, kako zaslobo pa imajo v deželni zboru kranjskem pri liberalnih poslancih. Ali so jim že kedaj kaj pomagali, ali so sploh že kedaj spravili kako obrtno stvar naprej? (Klici: Ne!) Nič niso storili zanje, čisto nič, ker so jim obrtniški interesi ne samo deveta, ampak 99. in 999. briga. (Živahna veselost.)

Tako je, gospoda moja! V tistem hipu pa, ko se mestom in trgovinam priključijo industrijalni kraji, je obrtnik gospodar mestnih okrajev, in jaz vprašam: Ali želite, obrtniki, to, kar hoče liberalna stranka, da takozvani industrijalni kraji ne smejo biti pri mestih, ali pa hočete, da so pri mestih in trgih? (Klici: Da so!)

Jaz mislim, odgovor je za vsakega zavodnega obrtnika lahek. (Odobranje.)

Stališče delavca.

Potem, gospoda moja, smo morali presojati vladno predlogo stališča delavca. To je bilo jako lahko. Kmetki delavec ima enake interese, kakor kmet. Če si bo kmet poboljšal svoje stališče, bo to ob enem poboljšanje stališča delavca, in če je govor o 9 kmetških mandatih v splošni kuriji, je gotovo jasno, da bodo ti mandati tudi v korist kmetškemu delavcu.

Glede industrijalnih delavcev je stvar ravno tako jasna. Delavec dandanes nima volilne pravice, po vladni predlogi jo pa dobi, in sicer razmeroma obilno v primeri s sedanjim stanjem in v primeri z drugimi deželami. 10 mandatov v splošni kuriji je razmeroma veliko več, nego znašajo mandati splošne kurije v katerikoli drugi deželi. (Pritrjevanje.)

Tedaj s stališča vseh produktivnih stanov, s stališča kmeta, s stališča obrtnika in s stališča delavca in, če hočete tudi s stališča meščana smo morali reči, da je predloga koristna in zaradi tega smo si morali reči da kot vestna ljudska stranka moramo to predlogo sprejeti (Klici: Tako je!).

Splošno demokratično stališče. II

Ali gospoda moja, pride še splošno demokratično stališče. Vlada nam je nudila 10 mandatov splošne skupine, torej ravno toliko mandatov, kakor jih ima danes veleposestvo.

Vprašam, ali ni to velikanskega pomena, ako vstopi 10 poslancev splošne in enake volilne pravice v deželni zbor Kranjski? Ali ne pomeni to močnega demokratiziranja našega deželnega zbora Kranjskega? (Klici: Kaj pa da!). Kar je pa še bolj važno, je to, da ravno teh 10 mandatov splošne in enake volilne pravice postane odločilnega pomena v deželni zboru našem, ravno teh 10 mandatov bo odločevalo, kje bo večina v deželni zboru Kranjskem, tako da pridemo do velikanskega vpliva splošne in enake volilne pravice na naš deželni zbor. Kamor se teh 10 mandatov nagne, tam je večina (Pritrjevanje.)

Razun tega pa je vlada predlagala še nekaj drugega, kar ni v nobeni drugi deželi: da ta splošna skupina, voljena iz enake in splošne volilne pravice, dobi tudi v deželni zboru svojega zastopnika.

In kaj pomeni to za splošni napredek našega ljudstva v deželi, vsak lahko sam presodi. (Pritrjevanje.)

Narodno stališče.

Tudi z narodnega stališča pomenja vladna predloga velikanski napredek. Gospoda moja, v tem pogledu se sklajujem na izpričevalo ljubljanskega župana Ivana Hribarja, ki je dne 3. aprila jutraj k meni prišel z besedami — danes moram reči s hinavskimi besedami: „Jaz vam priznavam — to so bile njegove besede — „da to, kar je vlada predložila, pomeni z narodnega stališča velikanski napredek.“ Tako je govoril ljubljanski župan dne 3. aprila v mojej pisarni, dne 4. aprila pa je z lajno obstrujal ljubljanski župan (velikansko ogorčenje in klici: Hinavec!) zoper to, kar je meni nasproti pred 24 urami označil bil kot velikanski narodni napredek. Gospoda, komu izmed teh ljudi je še kaj verjeti? (Klici: Nobenemu!) Ali ni to najgrše, najpodlejše hinavstvo od tega človeka, ki je župan ljubljanski in ki se dela velikanskega narodnjaka? (Burno pritrdjevanje.) Nedavno sem ga jaz sam še imel za narodnega moža in sem bil tako naiven misliti, da ima ta človek nekaj demokratičnega čustva v sebi. Zadnje zasedanje deželnega zbora je pa pokazalo, da je v srcu ravnotak, kakor dr. Tavčar ali dr. Ferjančič s kravjim zvoncec, da ni čisto nič boljši in zato pa bo ljudstvo popolnoma ravnatako z njim ravnalo, kakor z drugimi svojimi sovražniki. (Pritrjevanje.)

Vladna predloga, pravim, pomeni z narodnega stališča velikanski napredek. Danes je 25 slovenskih in 11 nemških poslancev v deželni zboru, in ker se stranke delijo, je položaj tak, da nemški poslanci odloču-

jejo. Kamor se nagnejo, tam je večina, tako da je baron Schwegel gospodar deželnega zbora kranjskega. To je današnje razmerje. Kakor hitro pa pride v deželni zbor 10 novih slovenskih poslancev splošne in enake volilne pravice, se to razmerje popolnoma neha. Odslej bode stalo 35 slovenskih poslancev zoper 11 nemških. Tedaj se pomen tistih nemških glasov bistveno zmanjša. Vsaj to lahko vsak razume, kdor je kedaj hodil v II. razred ljudske šole, ker tam že štejejo do 100 (Veselosť) samo v abc-razredu, v I razredu tega ne morejo razumeti, ker štejejo tam samo do 20 in očitno so to uredniki tržaške „Edinosti“ hodili le v abc-razred (Živahna veselost.), ker ne znajo izračunati, kak napredek z narodnega stališča bi bilo to, če pride v deželni zbor 10 novih slovenskih poslancev.

In, slavni zbor, ne samo to, da pride 10 novih slovenskih poslancev v deželni zbor kranjski, ampak da teh 10 slovenskih poslancev v bodoče odločuje o večini v deželni zboru, ne pa več tistih 10 nemških poslancev, da torej koruptivni element odpade, ki je kot mora zadnje desetletje tlačil javno življenje v deželi, v tem leži velikanski napredek, ki tiči v dne 2. aprila predloženi vladni predlogi in zoper ta velikanski narodni napredek je narodna stranka, oziroma stranka, ki se imenuje narodna, ki pa v resnici ni narodna (klici: Tako je!), z bobnom, lajno, trobento in kravjim zvoncec obstrujala. (Klici: Sramota! Izdajalci!) Da, vprašam Vas, ali je ta stranka že kedaj učinila hujše narodno izdajstvo, nego v tem trenutku, ko je zoper ojačenje slovenstva v deželni zboru marširala z instrumenti društvene godbe ljubljanske, s kravjim zvoncec in staro lajno. (Burno odobranje.) Jaz rečem, veliko narodnih hudodelstev ima na vesti ta stranka, ali najhujše je bilo to in veseli me, da jej je na čelu ljubljanski župan Ivan Hribar, ker je v tem hipu hinavska krinka padla z njegovega obraza, sedaj se poznamo in sedaj svetimo z bakljo v ta izdajalski obraz. (Gromovito, dolgotrajno ploskanje in odobranje.)

Zveza z Nemci — kje je.

In potem pa, gospoda moja, imajo ti ljudje, ki hočejo, da se nadaljuje sedanja krivica, ki hočejo, da tudi naprej nemški glasovi v deželni zboru kranjskem odločujejo, ki z obstrukcijo ničesar drugega niso storili, nego Nemcem šli po kostanj v ogenj, ker so Nemcem z obstrukcijo ohranili še za nekaj časa privilegirano stališče v deželni zboru, potem pa imajo ti ljudje infamno čelo, trditi, da smo mi, Slovenska Ljudska Stranka, zvezani z Nemci! (Velikansko ogorčenje.)

To se drznejo trditi ljudje, ki imajo vse, kar imajo politične posesti v svojih rokah, vse iz rok Nemcev! (Pritrjevanje.) To se drznejo trditi ljudje, katerih podpisi se še dandanes nahajajo na tisti zloglasni nemško-slovenski zvezi, ki je leta 1895. bila sklenjena, Hribar sam mi je pravil, da je on tisto pogodbo z Nemci lastnoročno podpisal, seveda je rekel, da s solzami v očeh. (Smeh in klici: Kaj pa da!) Gospoda moja, jaz vem, da ljubljanski župan Hribar zna po potrebi bolj jokati, kot najstarejši krokodil ob Nilu (bučna veselost), ampak jaz Vas vprašam, če gre eden s solzami v očeh krast (ponovljena veselost), ali ni to ravnatako tatvina, kakor če krade brez solz? Jaz mislim, noben sodnik ga ne bo zaradi tega oprostil, če pravi: Saj sem se jokal, ko sem kradel. (Smeh.) Ljubljanski župan Hribar pa hoče biti dober narodnjak in hoče biti oproščen vsake krivde, ker pravi, da se je takrat jokal, ko je izdajalsko pogodbo podpisal! Da pa mora biti ta reč, katero je podpisal župan Hribar, jako huda, dokazuje okolnost, da se liberalci ne upajo, javno pokazati, kaj so podpisali. Trdijo, da ni nič drugega, kakor samo ljubljansko gledališče, ki je bilo podlaga in vsebina pogodbe, ampak na vsak poziv, da naj pokažejo listino, ki so jo podpisali, če je tako nedolžna, pa molče in kratkomalo s tistim papirjem ne pridejo na dan. Jaz si vsaj ne morem misliti, da je ta papir od leta 1895. že izginil, ker sem prepričan, da je tak važen akt, kjer se še Hribarjeve solze poznajo (Bučen smeh), vendarle še kje shranjen v kaki omarici ali Wertheimerici pri velikih bankovcih. Pomislite vendar, kakošna škoda bi bila, ko bi se bil izgubil ta dokument, na katerem se nahajajo še solze velikega ljubljanskega narodnega župana Hribarja kot pečat! (Bučna veselost.) Tak važen dokument mora vendar priti v deželni muzej ali pa morebiti v muzej, katerega misli Hribar napraviti na ljubljanskem gradu. (Ponovljena veselost.)

Torej presmešno je, če ti ljudje nam podtikajo zvezo z Nemci pri tem pa tega ne dajo iz rok, kar imajo v rokah. Peter Grasselli je s pomočjo nemških glasov prišel v deželni odbor in dr. Danilo Majaron je z nemškimi glasovi bil izvoljen za Grassellijevega namestnika v de-

želnem odboru, in ti ljudje sedaj vplijejo o zvezi z Nemci!

Menim, da bi bila pred vsem dolžnost njihovega poštenja, da odlože svoje mandate od Nemcev sprejete, potem naj pa vplijejo čez nemško zvezo. **Ampak ob enem obdržati v roki in v žepu koristi zveze z Nemci, obdržati v žepu, rekel bi ukradeno uro, na drugi strani pa vpiti proti tatu, to je nesramnost, to je infamnost, in to si enkrat za vselej od te čedne druhali prepovedujemo** (Gromovito odobravanje in ploskanje) in to si bode prepovedalo tudi slovensko ljudstvo enkrat za vselej od teh ljudi, na katere edino se prilega to, kar so pisali v svojem umazanem listu namreč: „da nosisi na čelu pečat narodnega izdajstva in efijaltstva in da bodo pošteni Slovenci v bodoče naprej pljunili pred takimi brezstidnimi kreaturami.“ (Burno odobravanje.)

Možje! To niso moje besede, ampak kadar čutim potrebo da dam krepke izraze ogorčenju, potem vzamem „Sl. Narod“ v roke in tam najdem toliko krepkih besed in stavkov, ki se prilegajo edino le tem ljudem, da potem tudi „Narod“ citiram in zato sem tudi ta stavek, s katerim ste vsi tako zadovoljni, pobral iz „Sl. Naroda“ (Živahna veselost). Seveda so ti ljudje to pisali zoper nas, ampak prilega se pa izključno le njihovi lastni efijaltski in izdajalski stranki sami (Burno odobravanje).

Slovenska Ljudska Stranka je izvršila dolžnost ljudske stranke.

Torej, gospoda moja, kratko povedano, iz stališča kmeta, obrtnika, delavca, iz stališča demokracije, iz stališča narodnega napredka, iz stališča pravice, časti in pomena slovenske narodnosti v naši deželi smo presojali to vladno predlogo, in iz vsakega teh stališč je bila vladna predloga sprejemljiva za S. L. S., ker je bila sprejemljiva za slovensko ljudstvo, in zaradi tega smo mi sklenili, da to vladno predlogo sprejmemo. (Burni živio klici).

Seveda smo morali obenem pogoj sprejeti, katerega je baron Schwegel v imenu Nemcev v odseku stavil, in ta pogoj je bil, da se osigura mandatno razmerje v toliko, da mi veleposestnikom tistih 10 mandatov, ki jih sedaj imajo, tudi v bodoče ne bomo mogli vzeti. Torej veleposestniki niso več zahtevali, kakor že sedaj imajo, in če potem pomislimo, da bi prišlo novih 10 slovenskih poslancev v dež. zbor in sicer poslancev sploš. in enakega vol. prava, in ako pomislimo, da bi tistih 10 nemških poslancev ne igralo nobene odločilne vloge več, ker bi jim nasproti stala složna in močna slovenska večina, potem smo si mislili, zakaj naj bi torej ne sprejeli tistega pogoja, ker ž njim Nemci, kakor rečeno, niso zahtevali več, kakor imajo že sedaj, ampak bi bil nasprotno njihov položaj močno poslabšan. In še tisti pogoj je tak, da bodo Nemci v bodoče veliko manj pravic in sigurnosti imeli, kakor danes. Namreč danes, slovenska večina v deželnem zboru ni v stanu brez Nemcev sprejeti nobenega kmetkega ali mestnega volilnega okraja. Če Nemci rečejo: Mi ne privolimo v to, je vsaka izprememba izključena; v bodoče pa na podlagi tega, kar so Nemci zahtevali po baronu Schweglu, ne bo več tako, ampak slovenska večina bo v bodoče volilne okraje v kmetški mestni in v splošni skupini lahko svobodno izpremenila, in slovenska večina bo poleg tega brez nemškega dovoljenja lahko znižala cenzus v mestni in kmetški skupini, tako, da bo lahko rekla: Dosedaj so smeli v mestni skupini voliti samo tisti, ki so plačevali vsaj 8 K direktnega davka, v bodoče voli vsak, kdor plača 2 K, 1 K ali sploh tudi kdor plača le en vinar direktnega davka. Ali to ni velikanski napredek napram sedanjemu položaju? Torej z mirno vestjo lahko rečem: Kakor hitro so Nemci rekli: To je naš pogoj, sicer gremo ven in zaprečimo tako vsako sklepanje, bila je naša dolžnost kot slovenske ljudske stranke, da smo sprejeli tudi ta pogoj. Ali je bilo to prav, povejte Vi! („Burno odobravanje“ in klici: „Prav, prav!“)

Preprečeni liberalni načrt.

Seveda za liberalce je bila stvar drugačna. Ti so čakali na dvoje, kaj rečemo mi in kaj rečejo Nemci. Zanašali so se na nas in na Nemce in zato je letal Hribar dne 3. aprila vedno špijonirat, kaj bomo rekli. Oni so mislili, da bomo mi rekli: Mi vzamemo ali sprejmemo samo splošno in enako volilno pravico. Da, z a trajno vzamemo samo splošno in enako volilno pravico, to je res, in mi jo bomo tudi izvajali tudi za deželni zbor, ali za sedaj, kot korak, ki pelje do splošne in enake volilne pravice, nam je pa tudi ta volilna predloga vlade dosti dobra, da jo lahko sprejmemo. Liberalci so torej čakali, kaj porečemo mi, in so mislili, če mi rečemo ne, če rečemo, da jo odklonimo, v istem hipu bi bili upri-

zorili liberalci velikansko agitacijo po deželi, češ, poglejte, samo obstruirati hočejo, iz hudobije, iz lenobe, ker nočejo stvarno delati; poglejte kmetje, večino bi bili dobili, pa vaši poslanci niso hoteli. In istotako bi bili delavcem rekli, poglejte, 10 mandatov splošne kurije bi bili lahko dobili, pa klerikalci niso hoteli. Torej mi bi se bili kazali ljudstvu kot izdajalci ljudskih koristi! Poglejte, 10 novih slovenskih poslancev bi bilo prišlo v deželni zbor in Nemci bi bili popolnoma potisnjeni ob steno, pa „klerikalci“ niso hoteli! In reči moram, v tem slučaju bi bili liberalci prav imeli s trditvijo, da mi nismo vestno postopali, kakor smo bili dolžni kot Slovenska Ljudska Stranka, ampak da smo res izdali koristi kmeta, obrtnika, delavca, ter narodne in demokratične interese. To vse bi bili mi res izdali, ako bi bili vladno predlogo odklonili. Kako lepe bi se tedaj bili kazali liberalci, še veliko lepše, kot ljubljanski župan Hribar takrat, ko je jokaje podpisal pogodbo z Nemci. (Živahna veselost.)

Toda mi smo liberalcem ta čedni načrt prekrizali in sedaj imamo pravico, njim vse to očitati, kar so hoteli nam predbacivati. To je eno. Najbolj pa so se liberalci zanašali na Nemce. Če bi bili Nemci predlogo odklonili, bi se bili liberalci lepe delali nam nasproti, češ, mi bi bili radi predlogo sprejeli, ampak Nemci nečejo, mi bi drugače z veseljem glasovali zanjo, ali Nemci nečejo, če gredo ven, je volilna reforma pokopana. Ker se pa ni ne eno ne drugo zgodilo, in mi nismo bili tako brezvestni in neumni, da bi bili vladno predlogo odklonili, in so tudi Nemci izjavili, da jo sprejmejo, so pa prišli liberalci z velikim bobnom, kravjim zvonom, lajno, ragljo, piščalko, ker jih je v tem hipu dopolnoma zapustila pamet, kajti niso računili na to da bodo Nemci vladni predlogi

Najbolj nazadnjaška stranka.

Zakaj pa so Nemci pritrdili vladni predlogi? To je jako važno. Pri tej priliki se je zopet pokazalo, da je baron Schwegel pač veliko boljši politik, kot cela liberalna stranka skupaj. Ta mož dobro pozna svoje ljudi. Vlada je prinesla predlogo, v kateri je sicer varovala posestno stanje Nemcev, kojega se glede na večkrat povdajeno odločilnost nemških glasov tudi dotakniti ni mogla, sicer pa storila velik korak v prid poslovenjenja in demokratiziranja deželnega zbora. No, misli si je baron Schwegel, če mi rečemo „ne“, bo to napačno za nas in bo šlo na naše troške, ker veleposestvo, katero ima itak velikanske predprave, se bistvenemu razširjenju volilne pravice dolgo ne more ustavljati, in zato je z mirnim srcem rekel: Jaz vladno predlogo sprejemem. Nato je pa on čakal, kaj bodo liberalci storili, in res ti ljudje s Hribarjem na čelu so šli kakor teleta notri in pomagali Nemcem iz zadrege. (Živahna veselost in odobravanje). Gospoda moja, če so Nemci rekli: Mi smo zadovoljni s tem, da ne bomo več imeli odločilne vlade v deželnem zboru, potem je dolžnost bila vsakega narodnega moža, hitro Nemce za besedo prijeti in reči: Dobro, pojdimo in napravimo hitro to stvar. (Klici: Tako je!) Ti neumneži narodnonapredni, ti narodnonapredni, ne vem, kako hočem reč, osli (Bučen smeh), ti pa so šli v ogenj po kostanj za Nemce in onemogočili to, da bi Nemci nič več ne imeli odločilnega vpliva v deželnem zboru. Leta 1869. že je narodna večina deželnega zbora sklenila ravnotako spremembo deželnega volilnega reda v mestni skupini, s priklapljenjem industrijskih krajev, dobro vedoč, da bi bila potem enkrat za vselej osigurana slovenska večina v deželnem zboru, in takrat vlada ni hotela zakonskega načrta predložiti cesarju v potrjenje, danes pa pride vlada z dovoljenjem cesarjevim z ravnostim, kar je slovenska večina leta 1869. zahtevala, pride razun tega še s pomnožitvijo slovenskih mandatov za 10 na podlagi splošne in enake volilne pravice, in Nemci so zadovoljni s tem in pravijo: Dobro, mi to sprejmemo, če tudi je v našo škodo, — a najdejo se narodni poslanci, ki zoper to obstruirajo — da, vprašam, možje, ali se je kdaj izvršilo večje narodno hudodelstvo, nego je ta obstrukcija takozvane narodnonapredne stranke, pravim takozvane, kajti ona ni narodna in ni napredna, ampak čisto navadna breznarodna nazadnjaška stranka, bolj nazadnjaška, kakor nemški veleposestniki! Da, baron Schwegel more danes v deželnem zboru vstati in reči: Jaz sem bolj napreden, bolj naroden, kakor ljubljanski župan Ivan Hribar in cela njegova banda (Burno odobravanje in veselost), jaz sem bil pripravljen s svojimi somišljeniki glasovati za dalekosežno razširjenje volilne pravice, za izdatno pomnožitev slovenskih mandatov, za ojačenje kmetkega in obrtniškega elementa v deželnem zboru jaz sem bil pripravljen glasovati za to, da večina slovenskega ljudstva postane tudi večina v deželnem zboru, in da moja stranka neha biti odločilna, — ti ljudje pa, Hribar in vsi drugi narodno-

napredni lajnarji pa so obstruirali zoper to (Gromovito ploskanje in odobravanje).

Danes je najbolj nazadnjaška in protinarodna stranka v deželi liberalna slovenska stranka in gospoda moja, danes moramo reči in opravičeno rečem: **Od danes naprej, po teh dogodkih v deželnem zboru Kranjskem, gre najstrupenejša ost našega boja zoper to protinarodno in protiljudsko stranko** (Viharno odobravanje in ploskanje).

Liberalna stranka je hotela boj — in imela ga bo.

In gospoda moja, proti svojemu prepričanju smo hoteli še dne 4. aprila napraviti veliko koncesijo liberalni stranki. Bolelo nas je, odkrito povem, bolelo nas je, da **narodna stranka obstruirala zoper največji narodni napredek, ki je bil sploh mogoč, odkar imamo ustavno življenje.** Bolelo nas je to in za to smo hoteli pridobiti liberalno narodno stranko, da glasuje za volilno reformo. Po posredovanju gospoda deželnega predsednika sva se sešla dne 4. aprila s Hribarjem, kot načelnikom narodnonaprednega kluba. Vprašal je deželni predsednik, kaj da liberalna stranka pravzaprav hoče in Hribar je odgovoril: Mi hočemo, da mestna skupina ostane takojšnja, kakršna je, izjavil sem: Dobro naj bode. Potem je hotel tretji mandat za Ljubljano v mestni skupini. Rekel sem: Dobro, naj bode tudi to. Saj to bi bil tudi slovenski mandat in mi smo za to, da se pomnožijo slovenski mandati, kolikor sploh mogoče. Torej dobro, naj dobi Ljubljana tretji mandat. Tudi za to smo bili, tako da smo bili pripravljeni, spolniti skoraj vse želje Hribarjeve, ampak samo pod enim pogojem, da se takoj na podlagi kompromisa obeh slovenskih strank sprejme volilna reforma še tisti dan, t. j. v sredo dne 4. aprila zvečer. Kakor rečeno, storili smo to proti svojemu prepričanju, ker žalostno bi bilo, da bi slovenske industrijske kraje in narodne trge, ki se deloma že bjejo za volilno pravico, v mestno skupino po 30 do 40 let, prisiljeni po liberalnih slovenskih poslancih, vrgli ven iz mestne skupine. (Pritrjevanje.)

Pomislite vendar, kako si n. pr. želijo trgi kakor Cerknica, Vipava, Sodražica, Radče, da bi volili, kakor drugi trgi, v mestni skupini. Pomislite, da imajo industrijski kraji Jesenice, Javornik, Kropa, Železniki, Kamna gorica in drugi ravno tako in skoraj večjo pravico biti v mestni skupini, kakor marsikatero mesto, ker imajo velik pomen za obrtni napredek dežele, ampak, kakor rečeno, pripravljeni smo bili skleniti kompromis tisti dan, ker so se nam smilili liberalci. Pomislite, c. kr. višji deželni sodni svetnik extra statum s kravjim zvonom, župan deželnega stolnega mesta Ljubljane z lajno, državni poslanec dr. Ivan Tavčar s trobentico (Veselost.) — jaz vas vprašam, ali ni to za jok? (Živahna veselost.) To mora kamen omehčati in zato nam ne smete zameriti, da smo mehki postali in smo bili dne 4. aprila pripravljeni skleniti kompromis in odnehati; liberalci bi bili dobili skoraj vse, kar so želeli, ali kar so vsaj rekli, da želijo. Tudi Nemci so rekli po baronu Schweglu, da so z označenim kompromisom zadovoljni, torej da privolijo tudi še en nadaljni slovenski mandat; toda liberalci niso hoteli. Zbrali so se v klubu, — kadar se ti gospodje zberejo v posvetovanje, gotovo kaj sklepejo, kar je neumno, in navadno sklenejo to, kar je v škodo deželi, ljudstvu in slovenski narodnosti — in sklenili so da odklanjajo kompromis. S tem je po lastni krivdi liberalcev tudi naša koncesija padla v vodo in od dne 5. aprila dalje stojimo na stališču, da ne odnehamo niti za en las več.

Liberalci niso hoteli, ko smo jim ponudili svojo pošteno roko, sedaj naj liberalci nosijo posledice. **Odslej je vladna predloga najmanjše, kar mi sploh sprejeti moremo.** (Viharno odobravanje in ploskanje).

To smo mi dolžni slovenskemu ljudstvu, to smo mi dolžni vesoljnemu slovenskemu narodu, to smo mi dolžni slovenskemu kmetu, to dolgujemo slovenskemu obrtniku, — ker ne pustimo za nobeno ceno več industrijskih krajev ven iz mestne skupine, to smo mi dolžni slovenskemu delavcu, to smo mi dolžni svojim demokratičnim načelom, to smo mi dolžni slovenskemu narodu in zaradi tega ne bomo odslej niti za las odjemljali: **Liberalna stranka je hotela boj, imela ga bode in sicer do popolnega uničenja.** (Viharno, dolgotrajno odobravanje in ploskanje in gromoviti „Živijo“-klici).

Zaupnica poslancem.

Po govoru g. dr. Šusteršiča je predlagal g. zbornični svetnik Ivan Kregar sledečo resolucijo:

Shod „Slovenske Ljudske Stranke“, popolnoma odobrava postopanje deželnih poslancev te stranke v kranjskem deželnem zboru in jim izreka popolno zaupanje in zahvalo. Izjavlja, da je najmanjše karmorajo zahtevati glede volilne preosnovote, kar vsebuje vladna predloga in protestuje najodločneje proti vsakemu kompromisu, ki bito predlogo poslabšal.

Predsednik zaključuje shod z zahvalo gospodom govornikom za njihov trud. G. župan iz Kopolja pravo zadel, ko je rekel, da ponesimo med ljudstvo, kar smo čuli na shodu. Kazati hočemo svojo neustrašenost povsod in nikdar zatajiti gesla: Vse z Bogom za ljudstvo. Da imamo zdaj v razpravi že preosnovo o razširjenju ljudskih pravic, imamo zahvaliti našemu vladarju Francu Jožefu. Zborovavci so stoji zaključili zborovanje z gromovitimi Slava-klici na vladarja.

Društvo „Pripraviški dom“.

je pri večeršnjem občnem zboru izvolilo v odbor te-le gg.: Šol. svetnika Jakob A. Vodeba, primar. dr. V. Gregorič, nun. spirit. Mih. Bulovec, bogosl. spirit. Al. Stroj in prof. Ant. Kržič. Overovatelja računov sta zopet gg. dr. Janežič in J. Gerkman; ostali so tudi prejšnji nadzorniki gg. Jos. Šiška, Ant. Mayr in Mavril Šarabon. Odbor si je odbral v načelnštvo zopet g. kan. Kalana predsednika, g. Vodeba podpredsednika, gosp. Kržiča tajnika in blagajnika in Bulovca, njegovega namestnika.

G. tajnik je v svojem poročilu o delovanju odborov naznanil dokaj povoljne uspehe. Društveno premoženje se je v preteklem letu pomaknilo za 8.370 K 85 h naprej in znaša zdaj 51.553 K 36 h. Vendar se je pritožil, da je za tako potrebno društvo še vse premalo zanimanja in da poročeval kot tajnik in blagajnik nima nič kaj prijetnega opravila. Kakor je videti, je najmanj zanimanja ravno od tam, od koder bi ga bilo pričakovati največ. Ob tej priliki zopet prav nujno priporočamo društvo „Pripraviški dom“ tembolj, ker vidimo, da se po svojem pridnem nabiranju čimdalje bolj bliža svojemu glavnemu smotru.

Dnevne novice.

Ljudski shod v Trnovem. Prostorna dvorana izobraževalnega društva je bila v nedeljo natlačeno polna. Sijajen ljudski shod je pokazal v nedavno še najliberalnejši notranjski občini, da stoji S. L. S. tudi na kraških tleh, trdna in nepremagljiva. Navzoči so bili razen bistriškega vsi župani in podžupani lepe trnovske doline. Predsedoval je shodu nadučitelj g. Ravnikar, ki vživa v vseh ozirih pri tamošnjem ljudstvu neomejeno zaupanje. Govoril je dr. Krek. Ob gromovitem odobravanju so se sprejele resolucije, ki se v njih izraža zaupanje S. L. S. in njenim poslancem.

Šent-Vid nad Ljubljano. V občinski odbor so bili dne 27. in 28. aprila 1906 sledeči izvoljeni: Anton Belec, Albert Vodnik, Valentin Mrak, France Erjavc, Simon Jovan, France Kunavar, Matija Brodnik, Fran Šetina, Janez Jama, Andrej Kregar, Janez Arhar, Lovrenc Florjančič, Janez Zalogar, Anton Merhar, Valent. Cirman, Jože Teršan, France Dolničar, France Dobnikar, France Ježek, Ignacij Česenj, Jože Arhar, Gregor Maloverh, Janez Zavašnik, Valentin Babnik in France Šustaršič. Nasprotniki niso z nobenim kandidatom prodrli.

Zastopnik „čistega evangelija“ v Južni nemški marki, prononsirani ljubljanski pastor Hegemann, je aprila meseca, ko ima kmalu priti pomlad, postal zelo plodovit. Toda ti sadovi so seveda prezgodnji in nezreli. Popisal je kar več številk znanega glasila za bankerotne liberalne svobodnomiselce „Wartburg“ in nekaj strani „Evangelische Kirchenzeit. für Oesterr.“ V enem članku se izreka za avtonomno etiko, v drugem pa proslavlja Anastazija Zelenca, Nemca in „prvobornitelja evangeljske misli“. Drvarski ton te „jubilejne razprave dobro pristoja dušnemu pastirju ljubljanske nemške aristokracije. V „Evang. Kirchenzeit.“ pa se Hegemann huduje nad odpadnikom Machom, češ, da pojmuje vero preveč katoliško. Hegemann pripomni, da se pri Machu vidi „razdirajoči upliv ultramontanstva“. Hegemann je res skrajni levčar protestantizma, Kriščanstvo mu je čisto zvođenelo in prikrajga si ga, kakor se mu zljubi njegovem vsenemškem navdušenju. Tačas pa, ko Hegemann proglašal luteranstvo za nemško vero, pa lovi Chrška slovenske

duše in „Narod“ dela reklamo zanj. To je res „čist“ evangelij!

Doktorjem medicine je bil 28. t. m. v Gradcu promoviran naš rojak, Ljubljancan g. Jožef B u h , stričnik misijonarja vč. g. mons. Buha. Čestitamo!

— **Sl. katol. akademsko društvo** „Danica“ ima v torek 1. maja t. l. svoj 11. redni občni zbor pri Trötterju (l. Lichtenfelsgasse) ob 8. uri zvečer.

— **Umrl** je v Kamniku trgovec in tovarnar Aleksander Radesich.

— **Pet dni mrtev v gozdu** ležal je pri Unanjarjih v ljubljanski okolici posestnik Jožef Robida, ki je zgrešil v gozdu pot, padel v prepad in se ubil.

— **Rabelj v večnem snegu.** Mi smo se ga tako privadili, ker ga celo leto Jezeršica nosi, da bi nam bilo dolgčas po njem. Letos pa kakor letina kaže, ga bomo imeli tudi v dolini skoraj celo leto. Od 2. oktobra ga že imamo in danes 24. aprila ponoči je v novo na debelo zapadel. Ravno včeraj so začeli poletno cesto čez Predel prekopavati, pa je prišlo danes povelje iz Beljaka, da se naj z delom takoj preneha. Po tistih postavah, ki jih imajo, ne smejo še poletne ceste otvoriti, če se je bati nevarnih plazov, ker bi lahko katerega zasulo in bi imeli potem sitnosti in pisarij. Bovčani, ki po tej zlozni cesti rajši vozijo, pa nas zbadajo: „imate hudo zimo, potlej bo pa mrez pri vas, ma ste mrzli.“ Naj le pride eden teh zbadačev pod tak plaz, pa ga bo zmečkal, kot kako muho. G. urednik, kakor beremo v raznih listih, se zdaj sekate in kakor je soditi, se je liberalcem kri hudo razgrela. Kadar bo prav vskipela jim, pa jih pošljite po gorenjski železnici nekaj k nam. Za vas in za nas bo boljše. Za vas, ker se bodo uhladili in za nas, ker bo njihova vročina sneg stopila. Saj sonce ga ne bo letos, ker se ne pokaže. Če bo pri nas uspeh ugoden, vas povabim, da pridete pogledat in povedat, kako ste z uspehom vašim vi zadovoljni. To pa hitro, ko se bo pri nas spomlad začela; a ne mudite, ker tisti čas je silno kratak in potem se „kuj“ začne tisti dolgi, pusti zimski čas. Na svidenje spomlad! Š t e p a n.

— **Samoumor.** Na novi cesti na Opčine pri Trstu so našli mrtvo 20letno dekle. Poleg nje so našli steklenico strupa skoro izpraznjeno. Identitete niso mogli dognati.

— **Izžrebani porotniki za 11. porotniško zasedanje v Rudolfu** so: Vidmar Anton, posestnik v Ambursu; Kostanjevic Janez, posestnik v Mirni Peči; Klun France, posestnik v Lienfeldu; Zesser France, trgovec v Krškem; Špendal Anton, posestnik v Biški vasi; Loy Franc, trgovec v Kočevju; Ajster Jože, posestnik v Krški vasi; Siegmund Matija, posestnik iz Stare cerkve pri Kočevju; Verderber Ivan, gostilničar v Kočevju; Prijatelj Franc, posestnik in trgovec v Trziči; Rus Ivan, posestnik in trgovec v Brežah; Božič France, posestnik v Gor. Suhadolu; Novak Ivan, posestnik v Račjem; Česarek Jakob, posestnik in krčmar v Dolenji vasi; Kolenc Martin, posestnik in trgovec na Mirni; Sever Otmar c. kr. nadporočnik, posestnik v Kostanjevici; Štritar Andrej, posestnik in gostilničar Sv. Križ pri Kostanjevici; Slivnik Vinko, posestnik in trgovec v Št. Vidu; Jerman Ivan, posestnik in gostilničar v Krškem; Picek France; posestnik in trgovec v Ribnici; Magovac France, posestnik in gostilničar na Gmajni; Bukovec Jože, posestnik na Kleč; Oražen France, posestnik in mlinar v Prigrici; Jaklič Jurij, posestnik in gostilničar v Črnomlju; Volovec Martin, posestnik in trgovec v Št. Jerneju; Morscher France, posestnik in trgovec na Smuki; Andoljšek Anton, posestnik in trgovec v Gor. Boštanju; Marinček France, posestnik v Cerkljah; Schneller Ivan, posestnik in trgovec v Koprivniku; Simonič Jožef, posestnik v Mladici; Šlajpah Alojzij, posestnik in gostilničar na Veliki Loki; Ditrih Viktor, gozdarski nadzornik v Soteski; Drobnič Franc, posestnik in pek v Ribnici; Hrovat France, posestnik in mlinar na Ratežu; Erčul France, posestnik in mlinar na Ratežu; Erčul France, posestnik v Zagorici; Smolè Nace, posestnik in župan v Žubini. Namestniki so: Šali Anton, Rudolfovo; Berdavs Jože, Vavta vas; Kramaršič Anton, Jurka vas; Bergant Simon, Rudolfovo; Ferlič Ljudevit, Rudolfovo; Košiček France, Rudolfovo; pl. Sladovič Simon, Rudolfovo; Brunner Makso, Rudolfovo; Možina France, Rudolfovo. Porotne sodbe se prično dne 28. maja t. l.

— **Sneg.** Iz Podgrada nam poročajo, da je v noči od četrtka na petek zapadel sneg v tamosnjih krajih.

— **Mednarodna razstava v Milanu.** Laški častniki v Milanu nabijajo vse aktivne in na dopustu bivajoče častnike tujih držav, vojne in mornarice, kateri obiščejo razstavo, da so gostje v prostorih častniškega kluba »Circolo degli ufficiali de Milano«. Pokrovitelj temu klubu je laški kralj. Vsi oni častniki, kateri se hočejo odzvati temu povabilu, se morajo predstaviti — z dokazili — pri c. in kr. konzulatu v Milanu, kjer dobijo potem potrebne listine.

— **Osebnost.** Nadučitelj gosp. Josip Trampus v Kostanjevici na Goriškem je stopil v trajen pokoj.

— **Mrtvega so našli v gozdu** »Kopornik« 65 let starega posestnika Martina Baraga iz Loža.

— **Iz Brezovice.** Dne 24. t. m. je premil. g. knezoškof na Brezovici 76. otrokom podelil zakrament sv. birne. Pri tej priliki sta se vrlo izkazali obe občini. Nad 60. slavolokov s pomenljivimi napisi in z zastavami okrašenih je bilo postavljenih v brezovski župniji. Oba župana sta se ob navzočnosti vseh odbornikov poklonila premilostnemu ob njegovem prihodu in ga v izbranih besedah pozdravila. Na večer je bila razsvetljava in izobraževalno društvo je Prevzvišenemu priredilo bakljado in podokniko.

— **Pobegnil** je z Reke trgovec Bradačič, zapustivši mnogo dolgov.

— **Iz socialno demokratične stranke je izstopil g. Karol Linhart.** Zadnji »Rdeči prapor« priobčuje njegovo »izjavo«: »Izjavim, da izstopim iz raznih vzrokov, ki ne tangirajo ne stranke, ne javnosti, iz jugoslovanske soc. demokratične stranke ter me ni smatrati več za njenega uda. Karel Linhart.«

— **Iz Dola pri Ljubljani.** Nesrečno izobraževalno društvo! Kar se v fari zgodi, vsega je krivo društvo. In če ni drugače, se pa še kaj pridene iz bisage laži. Gotovo je, da društvo in abstinenca nista v nobeni zvezi, dokaz da večina abstinentov niso niti člani društva. Res se je eden izpozabil, toda zavezal se ni za eno leto, ampak za en mesec in je veljala njegova obljuba le še par dni. Ne izgovarjamo ga, žal nam je! Neumno pa je, da se v abstinentu zaletava človek, ki je nekoč v pijanosti smatral gostilniško sobo za kraj, ki stoji navadno na bolj skritem mestu. Vam zelo priporočamo abstinenco, ker se Vam že otroci posmehujejo. Liberalci imate sami največ vzroka, da postanete celo abstinentje!

— **Za višjega ravnatelja ječe** v Kopri je imenovan g. Viktor W e n e d i k t e r.

— **Mornariška vest.** Za viceadmirala je imenovan kontreadmirala Egon grof Ch o r i n s k y.

— **Previdnost tržaških Judov.** Pri volitvi v tržaško mestno delegacijo so, kakor smo že poročali, popolnoma izključili poslance slovenske okolice, izvolili so pa zaradi lepšega po enega slovenskega poslanca v stavbeni, pravni, vojaški, vodovodni, trgovski, obrtni odsek in enega celo v odsek za tržaško zastavnico; popolnoma so jih pa izključili iz f i n a n č n e g a o d s e k a.

— **Zadnja mokronoška občinska seja** je ondotnemu kontrolorju prinesla nekaj pokorila. Šlo se za neko stavbeno zadevo in ob to je moral dregniti g. kontrolor s svojo osebo. Prizadeta stranka pa mu je jela v javni seji kaditi tako hud tobak prav krvavih resnic, da se je kar kadilo. Pač ni treba riniti vašo osebo, g. kontrolor, že v vsako javno zadevo in prodajati drago učenost kar na vatre. Pustite pri takih prilikah tržane, naj se sami dogovorijo in gotovo bodo prišli sami v najlepše soglasje.

— **Izpremembe pri 17. pešpolku.** Imenovani so za majorje: stotnik Janko Konshcegg; stotnikom 2. razr.: poročniki Ludwik Kuralt, Karot Hauf in Jurij Spatzier, slednje dva pri pešpolku št. 20. oziroma št. 98. nadporočnikom: poročniki Henrik Rawel pl. Haidsee od pešp. št. 3. pri polku, Karol Temel, od polka in Zdenko Houška, od polka pri pešp. št. 73; poročnikom: častniška namestnika Ivan pl. Hosp in Erih Zimmermann; poročnikom računovodjem Teodor Tauscher, od pešp. št. 7. — Prestavljeni so: Major Stefan Haluska, od pešp. št. 55. polkovni zdravnik Heribert vitez pl. Höffern — Saalfeld, od drag. polka št. 4. k polku, polk. zdravnik Friderik Brecht pl. Brechtendberg, od polka k huzar pol. št. 6. — Dalje so v polku prestavljeni: Podpolkovnik Anton Braxy, poveljnik 1. bataljona v Ljubljani, k polku v Celovcu, nadporočnik Fran Kovačević in poročnik Emil Knific iz Celovca v Ljubljano; poročnik Alojzi Korže iz Ljubljane v Celovec. Kot, poveljnik 1. bataljona pride major Fran vitez pl. Novak iz Celovca. — Majorju Konshcegg-u je podeljeno poveljništvo 2. in majorju Haluska poveljništvo 3. bataljona v Celovcu.

Izredni občni zbor „Dramatičnega društva“.

„Biti ali ne biti“ — za to se je šlo. — No, vedeli smo, da se odloči za „biti“.

Izredni občni zbor v soboto ni bil baš številno obiskan; otvoril ga je g. dr. vitez Bleiweis ter konstatiral, da bo močede tudi v bodoči sezoni voditi slovensko gledališče, seveda z izredno požrtvovalnostjo vseh, zlasti pa tudi občinstva. — Deželni odbor je na osebno intervencijo dal pismo in po g. dež. glavarju ustmeno zagotovilo, da se dovoljena podpora sigurno izplača, — kdaj? — tega ne vemo, toda enkrat gotovo. Naj se preide sedaj na debato o proračunih in potem na volitve novih odbornikov, ker treba novih moči za bodoče težavno delovanje. — Blagajnik g. kontrolor F. Rozman predloži proračun, ki pa ne more biti natančen. — Bilo bi skupno: 62.200 K. stroškov, dohodkov pa le 56.260 K, toraj 5.940 K primanjkljaja; to naj se vzame kot podlaga in potem razgovarja, kje dobiti pokritja. — V svojem poročilu priporoča, naj

se gladališko društvo postavilo na širšo podlago ter delovalo nato, da se odpre nov vir dohodkov. G. Rozman prečita tudi pismo obvestilo deželnega odbora glede podpore.

Blagajnikovemu poročilu je sledila precej burna, mestoma docela osebna debata, ki pa za javnost nima pomena.

Izzval jo je g. prof. Kobal, katerega je dobro poznaval g. Govekar, ki je med drugim javnil, da sta mu gg. deželni glavar in nadsvetnik Zamida slovesno zatrjevala, da se podpora gotovo izplača, torej ni dvoma. „Pristopite“, pravi g. Govekar, „društvu kot člani in pa vstopite v odbor dramatičnega društva“.

Debate so se vdeleževali gg. Rozman, dr. Bleiweis, Pustoslemšek, notar Hudovernik, Pahor, prof. Wester, Govekar, „najhuši“ med vsemi pa g. Kobal, — ki nikakor ne more razumeti, zakaj odbor ne prevzame garancije za denar in ne podpiše menjic. (Tudi mi se čudimo, a tistim, ki od članov odbora to zahtevajo!)

G. Pahor je nasvetoval obrniti se na par magnatov slovenskih, ki bi lahko prevzeli garancijo za denarna sredstva. (Smo jako radovedni!)

G. Govekar predlaga volitev novega odbora, ki naj stori, kar predlaga g. Kobala „Jakobinska stranka“.

Predsednik dr. v. Bleiweis naznani, da po pravilih izstopijo iz odbora gg. dr. Stare, Janko Bleiweis in prof. Wester; odbor priporoča voliti na novo: gosp. sod. svetn. Andolska, prof. Juvančiča in Westra. Sprejeto.

V razgovor je prišlo tudi potovanje članov slov. gledališča in njihovi nastopi, zlasti po hrvaških krajih; konstatiralo se je, da „dramatično društvo“ s temi ni v zvezi ter da dotični delajo vse le na svojo roko. Če ne nastopajo vedno častno, to društva in slovenskega gledališča nič ne tangira. (Prav bi bilo, da bi tako izjavo vodstvo slov. gledališča poslalo vsem hrvaškim listom.)

Nato je bil izredni občni zbor zaključen.

Ljubljanske novice.

— **Ij Prva grobišča na pokopališču pri Sv. Križu.** Jutri na novem pokopališču še ne bodo pričeli pokopavati, ker je treba še nekaj oblatvenih dovolil. Kdaj se prične s pokopavanjem, naznanimo. Razun zemskih ostankov župnika Malenška pripeljejo tja meseca maja še troje drugih krst. Kakor čujemo, bo za pogrebe izšla posebna odredba, tičoč se spremstva mrličev na to oddaljeno pokopališče.

— **Ij Mayerjevo hišo na Marijinem trgu** je kupila zavarovalnica „Generali“ v Trstu za 400.000 K. Pogodba je bila danes podpisana.

— **Ij Umrl** so: udova Barbara Štusiener roj. Mulej, stara 90 let, Ješe Rozalija in Marija Zeliškar.

— **Ij Na včerašnji shod „Slovenske Ljudske Stranke“** je prišel vohat tudi „Narodov“ poročevalec č. g. Rode. Ker so ljubljanski liberalci na zadnjem svojem shodu v „Mestnem Domu“ odrekli vstop oficijelnemu našemu poročevalcu, dasi je teden dni prej „Narodov“ poročevalec imel pristop na shod „S.L.S.“ je bilo včeraj gospodu Rodetu povedano, da nima pristopa. Ko se je potem g. Rode pri neklih stranskih vratih utihotal v dvorano, je zahteval gospod Gostinčar ml., da se g. Rodeta odstrani, ker so g. Gostinčarja na shodu v „Mestnem Domu“ suvali iz dvorane in ga tepli, ker je napravil na papir par beležk. Z ozirom na tako postopanje liberalcev je bil gospod Rode postavljen na zrak, seve bolj kavalirsko, nego so to storili liberalci v „Mestnem Domu“ z g. Gostinčarjem. Sicer pa od „Narodovega“ poročevalca tudi ni bilo pričakovati resničnega poročila, ker se je doslej vedno odlikoval z neresničnimi poročili, kakor je po odhodu „Narodovega“ poročevalca prav povdarjal predsednik shodov poslanec g. Povše. Drugi poročevalci so imeli vsi prost vstop, tudi zastopniki socialne demokracije. Za vestno poročilo o shodu smo preskrbeli in imajo gg. čitatelji „Slovenca“ že danes po natančnem stenografičnem zapisniku tiskan v našem listu tudi veliki znameniti govor dr. Šusteršiča. Z ozirom na obširno poročilo smo morali odložiti mnogo notic, ki jih priobčimo jutri.

— **Ij Mutec simulant.** Policija je sprejela brezimno, s svinčnikom pisano zalepko, v kateri nekdo zagovarja simulanta „mutaste g. Jaketa“, da je poštenjak itd. Obenem pravi pisec, da so mestni stražniki pri tem „mutastem Jaketu“ nekoč popivali. Pisec se tem potom prosi, da izvoli naznani bližje podatke za svoje trditve in če je kaj na tem, bo gotovo tudi toliko poštenjak, da bo svoje trditve branil s svojim polnim imenom. Če je razven a n o n i m n e m u p i s c u , kaj znano o takem popivanju, naj blagovoli to naznaniti magistratu.

— **Ij Privatno žensko učiteljske v Hans-Huthovem zavodu** stoji pod vodstvom pan-germana prof. dr. J. J. B i n d e r j a , zato ni čuda, da se kažejo tudi že povsod lepi uspehi njegovega ponemčevanja pri slo-

v e n s k i h kandidatinjah. V z g o j a n e m . š k a , o b č e v a n j e n e m š k o , in vse kaže, da bo prihodnost nemškonacionalne ideje v Ljubljani tem bolj gojila, čim več Slovencev bo pošiljala svoja dekleta na ta pristno nemški zavod! Heil, zavedni Slovenci!

— **Ij Oskrunil** je na Hrušici 26letni Gvido Hayne iz Žužemberka 13letno Marijo Pauritschevo in jo potem odpeljal. Hayne je srednje močne postave, ima plave lase in brke. Govori slovensko, nemško in laško Deklica je pa majhna in šibka, ter ima tudi plave lase. Kdor bi ju videl, naj ju izroči prvemu oblastvu.

— **Ij Požigalka, ker se je hotela iznebiti moza.** Sama se je javila policiji včeraj zvečer 48letna delavka Marija Poseta, pristojna v Žiri in se ovadila, da je zažgala v Mirkah pri Vrhniku šupo, skedenj in hlev, da bi se tako znebila svojega moza. Poizvedelo se je, da je v resnici pogorelo poslopje Ivane Ogrinčeve v Mirkah in je škoda do 1000 K. Poseta je bila lansko leto v preiskovalnem zaporu pri tukajšnjemu deželnemu sodišču, zaradi poskušnega umora nad svojim možem, a so jo po trimesečnem preiskovalnem zaporu izpustili, kot slaboumno.

— **Ij Električna cestna železnica.** Za električno cestno železnico stopi jutri poletni vozni red v veljavo. Železnica vozi v času od pol 6. ure zjutraj do četrta na desete ure zvečer, in sicer pred 8. uro zjutraj in po 8. uri zvečer v presledkih 15 minut, v ostalih dnevnih urah po vseh progah (tudi na dolenski kolodvor) v presledkih 7 in pol minute. Vozne cene ostanejo nepremenjene. Novi vozni red bo veljaven od 1. maja do 30. septembra.

— **Ij Ljubljanski protestantje** so dobili pravdo, da jim protestantovskega pokopališča ne bo treba preložiti na drug kraj. Značilno!

Poziv z Velehrada.

Bratskemu narodu slovenskemu, častivcem sv. Cirila in Metoda.

S posvečenega Velehrada, zibelke svete vere in krščanske omike vsega Slovanstva se bodo razposlale velepomembne majhne podobe sv. Cirila in Metoda, naših slovanskih blagovestnikov s slovenskim besedilom.

Dohodek bo namenjen vzvišenemu smotru, za o b i s k g r o b a s v . M e t o d a , velikega slovanskega apostola.

Obračamo danes svoj glas k bratom Slovincem, gorečim častivcem ss. Cirila in Metoda, da bi te male podobe kar najbolj med seboj razširili. Za 6 K, ki se naj pošljejo naprej, bomo poslali 100 izvodov, za 25 K pa 500 izvodov. Velike slike brez okvirja se dobe za 5 K, a v krasnem, umetnem okvirju 20 K. Naročila se naj pošiljajo na naslov „Ruch Cyrillo-Methodesky“ na Velehrade (Moravia).

Katoliške slovenske časopise prosimo, da to ponatisnejo.

Rojaki!

Že l. 1876. se je osnoval v Zagorju ožji odbor z namenom nabirati prispevkov, da se postavi pesniku Miroslavu Vilharju primeren nagrobni spomenik. Ali takrat so bile pri nas tako žalostne razmere, da ni dosegel dotični odbor niti tako skromnega namena.

Nastali so boljši časi. Med zavednimi Notranjci se je rodila misel, postaviti svojemu velikemu rojaku boljši in javen spomenik na rodni njegovih kraških tleh, da se tako izkaže čast in hvaležnost za ves narod možu, ki je vse žrtvoval za probojo in prosveto svojega naroda. Ob preporodu naše narodne zavesti je on kot pesnik, skladatelj, časnikar, pisatelj in neumorni boritelj za pravice slovenskega naroda vsestransko toliko delal, kakor malokdo med Slovenci. Narodna zavednost Notranjske je plod njegovega rodoljubnega delovanja. Njegova pesniška dela žive še danes med nami. Kdo ne pozna njegovih ljubkih narodnih pesmi in prukupljivih napevov? Komu ni znana »Po jezeru«, komu ne »Mila lunica«?

Minilo je skoraj 35 let, odkar krije hladna zemlja našega čidnega pesnika in letos bo tridesetletnica, odkar se je prvič rodila misel in se je pričelo nabirati za pravico spomenika »notranjskemu slavu«. Šele sedaj se se bo ta misel uresničila, in sicer v veliko širšem pomenu. Dosedanji odbor se je resno zavzel, da postavi v metropoli Noranjske — v Postojni — na lepem in prostornem trgu pred šolo Vilharju spomenik, napravljen po načrtih našega notranjskega rojaka, arhitekta gosp. Ivana Jagra. Bronasti kip v dvojni naravni velikosti je mojstrski dovršil akademski kipar gosp. Alojzij Repič in ravnokar se je oddalo tudi vse klesarsko delo monumentalnega podstavka

Vilharjev spomenik bodi trajen znak narodne hvaležnosti vzornemu narodnemu boritelju in pesniku, zavednemu našemu narodu odsev čistega rodoljublja, naši mladini v izpodbujo k požrtvovalnemu in plodovitemu narodnemu delovanju in tujcem, ki neprestano prihajajo v našo svetovnoznano jamo in naš trg, bodi ta spomenik viden dokaz, kako visoko spoštuje in ceni slovenski narod svoje zasluzne moze.

Da se odboru omogoči pravočasno izvršiti težavno nalogo, je treba še nekoliko na-

rodne požrtvovalnosti. Vsi stroški spomenika so proračunjeni okroglo na 12.000 K, a odbor razpolaga dosedaj s pičlo polovico; ostanek bo treba še nabrati. V to svrhu se obračamo v prvi vrsti do tebe, zavedna Notranjska, obenem pa tudi do celokupnega slovenskega naroda s pozivom, da prispeva vsak po svojih močeh. Cenjeno narodno ženstvo naj blagovoli pobirati prispevkov pri raznih zabavah, izletih in sestankih, slavna narodna društva naj prirejajo veselice, koncerte, plese in zabave v prid skladu za Vilharjeve spomenik, slavne občinske zastope in naše denarne zavode prosimo, da nas izvolijo pri našem rodoljubnem prizadevanju podpirati s kolikor mogoče izdatnimi denarnimi prispevki.

Vsak, tudi najmanjši dar, hvaležno sprejme podpisani odbor, ki bo izkazoval vse prejete prispevke v slovenskih časopisih.

Odbor za napravo Vilharjevega spomenika v Postojni.

Josip Lavrenčič, predsednik. **Gregor Pikel**, blagajnik.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Triperesna deteljica. Delavki 19 let stara Emilija Vimer iz Ljubljane in 20-letna Pavlina Kobal iz Spod. Šiške sta nepoboljšljivi vlačugarici. Obe sta bili zaradi tatvin, goljufij in delomrznosti večkrat kaznovani in oddani v prisilno delavnico. A vse to ju ni spravilo na pravo pot. Zapustili sta delo in se nastanili pri vdovi in tudi slaboglasni Mariji Gril v Spod. Šiški. Tu sta se vnovič vdali brezdelju in nemoralnemu življenju. Vimer in Kobal sta po dogovoru osleparili za ržno blago tukajšnjega trgovca Vinkota V. Voda in mu napravili škodo za 116 K 40 v. To blago je Gril razpečevala in bila tudi dobička deležna. Sodišče je obsodilo Kobal na 15 mesecev, Vimer na 5 mesecev in Gril na 2 meseca ječe.

Skrajna podivjanost. V nedeljo, dne 4. februarja t. l. popoldne je bila v župni cerkvi v Smedniku »ura molitve« pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. V to cerkev sta prišla delavec Janez Jerman in bajtarice sin Janez Merše. Jerman je bil pokrit, Merše je imel cigareto v ustih, katero si je v cerkvi prižgal. Oba sta jela glasno govoriti in se jeziti, zakaj da pobožnost tako dolgo traja. Pri tem sta se priduševala in hudiča klicala. Obdolženca deloma priznavata svoj čin. Sodišče je obsodilo Jermana na 6 tednov, Meršeta pa na 4 tedne ostrega zapor.

Tepež na Rimski cesti. Polde Flander, mizarški pomočnik, in France Petkovšek, kolarski pomočnik, oba v Ljubljani, sta na pustni torek popivala. Prišla sta tudi v večji družbi v Zajčevu gostilno. Do tepeža bi ne bilo prišlo, da ga ni Petkovšek, ki je bil jezen na Hribarja z nožem sunil in ga nevarno poškodoval. Huiškač Petkovšek in storilec Flander bosta sedela zato vsak po 6 mesecev mesece težke ječe.

S policajem se je ruval. Jakob Baloh, kamnosek v Škofji Loki je bil v nedeljo, 8. aprila t. l. zvečer nekoliko pijan. Neki fant mu je nogo spodbil in to je Baloha vjelo, da je začel kričati. Ko ga je redar opominjal, naj bo tiho, je kričal dalje, tako da je redar bil prisiljen ga aretovati. Baloh ga je jel prositi, da naj ga izpusti; končno se je uprl v vrata občinske hiše in stekel. Drugo jutro ga je aretoval redar na domu. Baloh se je jel z redarjem ruvati, mu raztrgal bluzo in ga vgriznil v desni kazalec. Za kazen se mu je priznalo 4 mesece težke ječe.

Tepež iz maščevalnosti. Franc Sešek, mizarški pomočnik s Homca, je jezen na mizarja Janeza Ulčarja iz Noze ker ga je iz službe odslovil. Ko se je Ulčar 16. marca 1906 v družbi svoje matere vračal s Homca proti domu, zastavil mu je Sešek pot in mu začel zabavljati. Nazadnje ga je z odprtim nožem sunil v prsa. Sešek je obsojen na pol leta težke ječe.

Tepež med fanti. V noči na 18. februarja t. l. nastal je v Starmanovi gostilni na Trati okoli polnoči prepir in pretep med Dorfarci in med fanti iz Godešica. Matevž Kalan je zapustil gostilno in se napotil proti domu. Pri Zakotnikovi gostilni je bil napaden od štirih s kolmi oboroženih fantov. Vzel je za obrambo lesene vile ter z njimi udarce nasprotnikov odbijal. Kmalu ga podere udarec na tla in mu vzame zavest. Zadolbil je pretres možganov. Pa tudi na tleh ležečega so še topli, potem pa zbežali. Kot krivca sta bila kaznovana fant France in Peter Zakotnik iz Dorferjev vsak na tri tedne zapor.

Nezvesta dekla. Jera Šparovic, dekla iz Podbrezja, je v času, ko je služila pri Ivanu Troha v Kropi, temu izmaknila 39 K 46 h vrednega raznega blaga. Sedela bo tri mesece v težki ječi.

Maščevanje. Benedikt Vatovac iz Ostrožnega brda je bil zaradi nekega pričevanja jezen na mizarja Matevža Intiharja. Na Mali pristavi v Želkovi krčmi je prišlo do spopada, ki je pa bil brez nasledkov. Ko je pa opoldne Intihar odprl duri delavnice, da bi šel k obedu, zamahnil je z ostrino sekire Vatovac proti njemu, a ker je predalec segel, zadela ga je s toporiščem na levo podlehniko. Vatovac je tudi meseca decembra lanskega leta starega in bolehnega Jakoba Žagarja tiral zaradi nekega opravičevanja iz hiše Blaža Penko v Turnu do Št. Petra, ga suval, da je moral urneje stopati, tako da se je ta vsled utrujenosti zgrudil. Za kazen je prejel dva meseca težke ječe.

Zaradi nenravnosti je bil Janez Pogačnik, mizar iz Predvora, obsojen na šest tednov težke ječe.

Nekaj hrastovih hlodov je vzel France Štrumbelj, delavec v Dulah, iz

posesti Karola Kirchsclagerja v »debelem hribu« pri Rudniku. Zagovarja se, da je imel na zaslužku še za dobiti 13 K. Ker mu pa jih ni hotel plačati gospodar, zato se je z vzetim blagom sam plačal. Obsojen je bil na 14 dni ostrega zapor.

Razne stvari.

Najnovejše.

Nove potresne sunke so čutili v San Francisku. Več mostov v Kaliforniji se je podrl. Na Saškem so 28. t. m. čutili močne potresne sunke.

Velike plovodnji napravljajo sedaj v vezuvski okolici velike škode. Voda je s peskom zasula mnogo cest, razdrila železniške zveze in mostove.

Preplavljeno mesto. Iz Krasnojarskega se poroča: Reka Jenisej je prestopila bregove in tričetrtine mesta Jenisejske preplavila. Na stotine rodbin je moralo zapustiti mesto. Na stotine oseb je bežalo na strehe. soboto požar uničil katoliške cerkev in šolo. goreli. Halle 23. aprila. V Torgavu je v Katoliška cerkev in šola podve redovni sestri in trije otroci so našli v plamenu smrt. Šest otrok, ki so se zastrupili z dinamitom, so morali odvesti v bolnišnico. Dva sta v smrtni nevarnosti in bosta težko okrevala.

Bojkot proti avstrijskim kvartam. V Sopronju je predložil v tamonjski kazini obrtni nadzornik, da se odstrani vse kvarte, ki nosijo znak avstrijskega izdelka.

Tragičen prizor na pariškem volilnem shodu se je zgodil v okraju Clignancourt. Občinski svetnik Le Grandais, 68letni starček je nastopil kot protikandidat socialističnega Ronaneta. Socialisti so mu očitali, da ne drži besede. Neki socialist je rekel: »Vendar ne boste volili starca, ki stoji že z eno nogo v grobu!« Le Grandaisa, ki je trpel na srčni napaki, je to tako prišlo, da se je zrušil na tla in na mestu umrl.

Dedščina 20 milijonov. Peštanski list »A nap« javlja, da se je pričela te dni sodnijska obravnava o dedščini 20 milijonov. Umrl je namreč baron Redel, ki je bil napravil pet oporok, a ni zdaj nobene na razpolago. Trdijo, da jih je uničil pokojnikov rojak in proti njemu se zdaj sodnijsko postopa.

Zločinci, ki se sami poboljšujejo. V Clevelandu v Ameriki so ustanovili bivši kaznenci svoje lastno društvo, katerega namen je, da se člani sami med seboj poboljšujejo. Stanujejo vsi skupaj v posebni hiši, in njihova pravila so sledeča: 1. Kristus mora biti v hiši domačin; 2. glavni cilj društva je, da se člani trudijo prehraniti se sami, in nudijo pomoč in pogum revnim in nemočnim; 3. milodari se odklanjajo; 4. stroški društva se pokrijejo z delom članov po kooperativni naredbi; 5. društvo ima svojega duhovnika, ki nadzira verske dolžnosti itd. Poleg vsega tega se mora vsak član zaobljubiti, da se bo vzdržal alkohola in tobaka.

O zidanju stolpa sv. Marka v Benetkah. Do zdaj se od novega stolpa ne vidi ničesar drugega, kakor temelji, ki se dviga tudi malo višje od prejšnjega nad površjem zemlje. Do zdaj je navoženo na kraj zidanja 17.000 opek, ki so 30,5 cm dolge, 15 cm široke in imajo v premeru 7 cm. Delajo jih brez stroja v Casali na reki Sile in peko jih na lesu ne na oglju. Do krova bo treba 500.000 takih opek. Zidovi bodo dvojni. Zunanja stena bo imela 2 m in notranja 2,10 v premeru. Med obema stenama je 1,10 m razdalje, kjer bodo napravljene stopnice. V notrini stolpa pa bo električna vzpenjalnica. Na notranjem zidu dela 20 delavcev in sicer na vsaki strani pet, da delo prav napreduje. Mislijo, da bo stolp v treh letih dozidan.

Spomenik varen pred potresom. Modri so ljudje v Quayaquelu (Ekvador) Razpisali so delo spomenika po Franciji, Nemčiji in Italiji, ki naj bi imel to prednost, da bi bil varen pred potresom. V razpisu je namreč omenjeno, naj se umetnik, ki bo delal spomenik, posebno ozira na močen podstav, ker so v deželi, kjer bo stal spomenik, potresi zelo pogosti.

Velik požar. Ogenj je nastal v Parizu v trgovini »Au bon marché. Več oseb je poškodovanih. Škode je tri milijone kron.

Milijon brošur. Ob priliki sedanjega volivnega boja so izdali ogrski socialisti svoje brošure in sicer pol milijona izdaj v mažarskeo in pol milijona v nemškem, srbskem, romunjskem in slovaškem jeziku. Naslov brošure je »Narodu Ogrske«.

Plače kapelnikov v Ameriki. Kapelnik Saforov, ki ni na posebnem svetovnem glasu, dobiva letne plače 20.000 dolarjev. Weingartner je dobil kakor kapelnik newyorškega simfoničnega orkestra za 16 koncertov 12.000 dolarjev. Istotako so zahtevali povodov gostovanja v Ameriki kapelnik Mengelberg iz Amsterdama, Fiedler iz Hamburga in Schuch iz Draždan ogromne nagrade. Mnoga ameriška glasbena podjetja in zavodi propadajo ravno radi tega, ker so prisiljeni plačati ogromne nagrade, ki jih zahtevajo kapelniki na glasu.

Društva.

Muzejsko društvo v Ljubljani. Piše se nam: Nad 200 let je preteklo, odkar nam je, vnet od domoljuba, podaril slavni Valvasor knjigo, ki je najglasnejši hvalospev naše lepe dežele. Ista ljubezen do ožje nam domovine je ustvarila leta 1839 društvo kranjskega deželne muzeja, iz katerega je nastalo pozneje »Muzejsko društvo za Kranjsko«, ki naj seznanja domačine kakor tudi tuji svet s slavno zgodovino naše rodne zemlje, teška branika

turških navalov ob italijanski meji, z naravnimi čudeži in z običaji, dušnim zrcalom njegove prebivalstva. Društvo objavlja v ta namen zgodovinske, prirodopisne in narodopisne razprave, v novem času tudi z ilustracijami. To delovanje ni lahko; obilno gradivo deloma ni zbrano, niti urejeno, in delavci na tem polju so preobloženi s stanovskimi dolžnostmi ter morejo le malo časa žrtvovati domoljubnemu poslu. Vendar, kdor pregleduje letnike »Izvestij« in »Mitteilungen«, ki so dosedaj izšli, mora priznavati, da se je tu otelo mnogo zanimivega gradiva pozabljivosti. Če pa hoče društvo s pridom delovati, mu je treba zadostne gnotne podpore, predpublikacij. Ker je število udov še pičlo, obravsem obilo udov in naročnikov društvenih čamo se do vseh, ki se zanimajo za kranjsko domoznanstvo, in vabimo jih, da stopijo v krog članov »Muzejskega društva«. Članarina znaša na leto 6 K; člani dobivajo brezplačno »Izvestja« in »Mitteilungen«; naročnina letniku samih »Izvestij« ali »Mitteilungen« je 4 K. Zglasila za pristop prejema podpisani odbor. — Odbor »Muzejskega društva za Kranjsko«.

Darovi.

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 1. do 31. marca 1906 poslali prispevke in darila p. n. gg. in društva: Upravišništvo »Slov. Narod« 333 K 75 v; upravišništvo »Mir« 222 K 10 v; upravišništvo »Slovenec« 43 K 10 v. Podružnice: Ženska v Logatcu 74 K, v Ptuj ob priliki vpizoritve šaloigre »Brat Sokol« v čitalnici nabrani znesek 13 K 3 v., ženska v Ormožu 83 K, v Slov. Bistrici 50 K. izvenakad. v Gradcu 204 K, ženska v Celju 179 K 28 v., za Jesenice in Koroško Belo 200 K, ženska za Maribor in okolico 189 K. Občine: Sv. Peter v Sav. dolini 10 K, Rečica na Štajerskem 20 K, sv. Ana na Gorenjskem 2 K. Posojilnice: Y Trbovljah 40 kron, v Framu 10 K, v Celju 200 K, v Ptuj pokroviteljstvo 200 K, v Konjicah 50 K, v Mozirju 20 K, goriška ljudska posojilnica v Gorici 100 K, v Slatini 50 K, v Črnomlju 30 kron. Društva: Narodna čitalnica v Slovenjme gradu ob priliki izvolitve novega okrajnega načelnika g. Güntherja in njega namestnika g. Pernata 31 K 80 v., prostovoljna požarna bramba v Mozirju po Franu Peher nabrano svoto 4 K, živinorejska zadruga v Selški dolini polaga »Mali dar, domu na altar« 9 K 80 v. Mohorjani: Šentjakovski v Ljubljani 14 K, frančiškanski v Ljubljani 9 K 43 v., v Ribnici 10 K, v Brezovici 7 K 30 vin., v Loki pri Zid. mostu 5 K. Tvrdka Ivan Jebračin v Ljubljani prispevek od družbine kave 1275 K. Tvrdka Ivan Perdan v Ljubljani od družbinih vzgalic 1000 K. Razni: Mihael Jezovšek, c. kr. notar na Vranskem nabral v veseli družbi po občnem zboru posojilnice v gostilni Jakoba Brinovca na Vranskem 14 K 40 v., Fran Ikočič, krčmar v Solčavi preostanek pustne veselice 10 K 08 v., Ivan Vesenjak, phil. v Moškanjcih ob ustanovitvi gasilnega društva Moškanjcih z geslom: »Priprosti kmetski člani naznanjajo ustanovitev svojega društva s tem, da se spominjajo klica: »Mal položi dar, domu na altar« 8 K 01 v., Ivan Fister v Ovišah 2 K, notar Mate Hafner v Kostanjevici povodom neke kazenske poravnave vplačanih 20 K, Karel Šturm v Ljubljani 5 K, dr. Anton in Ivanka Žizek v Vojniku izza zimske tople peči pri šahu dobavljenih 8 K 24 v., dr. Andrej Kuhar, notar v Trebnjem vsled neke poravnave v pravdi 30 K, gđč. Ivanka Ditrichova nabrala na Sokolovi maskaradi v Postojni 25 K 14 v., gđč. učiteljica Milena Lazarjeva nabrala na koncertu ormoškega učit. kvinteta 25 K 31 vin., Ivan Sakser, župnik 4 krone. Za narodni kolek 89 K 90 v. Za 72 družbinah koledarjev 99 K 36 v. — Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

PRVI MAJNIK.

V Breslavi je prepovedala policija nameravani socialnodemokratski izpredov. Trinajst hamburških zvez delodajalcev je izjavilo, da 11. majnika ne sprejmo na delo onih delavcev, ki bi praznovali 1. majnik. — Moskovsko delavstvo se pripravlja, da praznuje v velikem slogu 1. majnik. — V Bero linu bo jutri 80 socialnodemokratskih zborovanj. Boje se velikih demonstracij.

JAPONSKA HOČE MIR?

Na poročila inozemskih listov, da namerava Japonska izpodrinuti Rusijo defenitivno od morskoga obrežja na daljnem vzhodu, izjavlja Japonska uradno, da so vse te vesti le hujskanje proti Japonski, ki ne želi druzega, kakor da se utrdi mir v Vzhodni Aziji in da živi Japonska v trajnem miru z vsemi državami. Koliko je verjeti uradnim izjavam, ve vsakdo. Da hoče biti pripravljena Japonska za vsak slučaj, dokazuje okolnost, ker Japonska ne pošilja svojih čet domov, marveč na Korejo. V Soeli, Penjanu, Vidžu in po drugih krajih grade Japonci vojašnice za zbirajoče se japonske čete. Japonci grade tudi ob reki Tumen močne utrdbe in tudi niso porušili utrdb pri Tjelinu. Japonska gradi tudi novo zgoli strateško važno progo Mukden-Vidžu-Socul. Koreja je že popolnoma od Japonske odvisna država, ki postane japonska provinca, ko umrje stari korejski cesar Li-Chsi. Sploh se pa govori na Japonskem odkrito, da je sedanjí mir le premirje, v katerem se hoče Japonska gospodarsko okrepiti, da potem vrže Rusijo popolnoma od morja.

SAHALIN BO PRODAN.

»Times« poročajo, da se vrše pogajanja glede otoka Sahalina Angležki. Baje sta volni Rusija in Japonska, da prodasta Angležki Sahalin.

Telefonska in brzojavna poročila.

DEMISIJA MINISTRskega PREDSEDNIKA GAUTSCHA. — PRINC HOHENLOHE NJEGOVS NASLEDNIK.

Praga, 30. aprila. Praški »Cas« poroča: Ministrski predsednik Gautsch je radi odklonilnega stališča poljskega kluba predložil cesarju prošnjo skupnega ministrstva za odstop. Cesar si je pridržal odločitev. Zagotavlja se, da ni cesar z nobeno besedo Gautschu rekel, naj ostane na svojem mestu in uredi razmere. Preskrbljeno je baje že za Gautschevega naslednika, ki bo imenovan v kratkem, a šele po 1. majniku. Z druge strani se pa poroča, da cesar Gautscheve demisije ne bo sprejel in da bo potem vlada vodila nova pogajanja s Poljaki.

Dunaj, 30. aprila. Gautsch je danes v avdijenci poročal cesarju o položaju. Splošno se sodi, da je Gautsch žepodal svojo demisijo. Za Gautschem je bil pri cesarju Dzeduszycki, ki je bil pri cesarju skoro četrt ure. Avdijencama pripisujejo največjo važnost. Govoril se, da postane Gautsch naslednik tržaški ces. namestnik princ Hohenlohe. Kurirji, ki so bili poslani v tej zadevi k njemu, ga niso dobili v Trstu, ker je bil princ s svojo soprogo na potovanju na Spodnjem Štajerskem. Nato se je princ peljal takoj v Trst, kjer je izvedel, da je on izbran za prihodnjega ministrskega predsednika z nalogom, da izvrši volilno reformo. Princ je to odklonil s prošnjo, naj se ga pusti za ces. namestnika v Trstu. Danes ponoči se je Hohenlohe odpeljal na Dunaj, kjer bo že danes sprejet v avdijenci od cesarja, ki ga bo pozval, naj prevzame vlado.

PRVI MAJ.

Dunaj, 30. aprila. Tu bo jutri slavnost 1. maja, velikanska, a mirna. Socialni demokratje sklicujejo 25 ljudskih shodov.

ZMAGA KOŠUTOVE STRANKE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 30. aprila. Pri državnoborskih volitvah na Ogrskem je Košutova stranka priborila skoro vse prejšnje liberalne mandate ter bo v novi zbornici razpolagala z velikansko večino. Na nekaterih krajih so bili nemiri. V nekem kraju sta dva vojaka, ki sta bila pri volišču na straži zaklicala: »Živila Rumunska!« Bila sta takoj aretirana. En človek je ubit.

Budimpešta, 30. aprila. Doslej je znanih 109 volilnih rezultatov, od katerih je izvoljenih 83 Košutovcev, 15 članov ustavne stranke, 1 član ljudske stranke, 3 Srbi, 1 Sakson. Treba je štiri ožjih volitev.

KRVAV PRETEP MED PRAŠKIMI DELAVCI.

Praga, 30. aprila. Pri socialnodemokratskem shodu je bil tu krvav pretep med socialnimi demokrati in narodnimi delavci. Po zraku so frčali vrčki. Več oseb je ranjenih.

UMOR V INOMOSTU.

Inomost, 30. aprila. Deželni svetnik Rithofer je bil danes od svoje žene po prepiru umorjen. Žena mu je zadala mnogo ran z nožem.

NOVO SRBSKO MINISTRSTVO.

Belgrad, 30. aprila. Ministrski predsednik Pašić je prevzel zunanja dela, Nikolić prosveto, Protić notranja dela, Vesnić justico, Putnik armado, Pacu finance.

NESREČA V GLEDALIŠČU.

Barcelona, 30. aprila. Vsled nedostatka pri elektriki je v tukajšnjem gledališču nastala panika. Ena oseba je mrtva, 10 težko ranjenih, mnogo oseb je lahko ranjenih.

Štajerske novice.

Š Katoliško politično društvo »Sava« za breziški in sevniški sodnijski okraj so je v svoji odborovi seji na Vidmu dne 27. t. m. izreklo soglasno za kandidaturu g. dr. Korošca v peti kuriji.

Š Odbor političnega gospodarskega društva v St. Pavlu pri Preboldu je sklenil v svoji seji dne 29. aprila sledečo resolucijo: Politično gospodarsko društvo v St. Pavlu se izreče soglasno za kandidaturu g. dr. Antona Korošca. K zaupnem shodu, ki bodi v delavnik, se naj skličejo zastopniki vseh političnih društev.

Š Shod zaupnih mož v Celju. Piše se nam: Če se je politično društvo »Naprej« postavilo na stališče, da ono vodi volilno akcijo in postavlja kandidate, pričakujemo od njega, da se povabijo na zaupni shod zastopniki vseh stanov iz celega Sp. Štajerja. Nekaterim gospodom iz Celja dr. Korošec ni nič kaj po volji. Tudi se govori in se je storilo v tem oziru tudi že nekaj korakov, da bi se dalo mandat prej vsakemu duhovniku, samo dr. Korošču ne. Čudno! Ne pravimo, da ni nobenega drugega spretnega moža na mestu pok. Žičkarja, a to je gotovo, da dejansko v političnem oziru v zadnjem času nihče ni toliko pokazal, kakor dr. Korošec. Nes pametno bi bilo od vsakega duhovnika, ki bi sprejel kandidaturu proti svojemu kolegu, kakor se nekaj namerava. Toliko v informacijo!

š Umrl je v Mariboru poštni uradnik v pokojni g. Jur Kosić.

š Protestantje v Celju imajo zdaj svojega pastora in vikarja. To je pač več kot "pilonc" za tistih par odpadnikov!

š Železniška zveza Ljutomer-Ormož. Od južnoželezniške postaje Ormož nameravajo interesantje zgraditi novo železnico v Ljutomer. Dotični načrt je že izdelan. Stroški so proračunjeni na 700.000 K. Nameravana postajališča so: Pavlovci, Žirovci, Ljutomer, Središče in Ivankovci. Sredi maja t. l. bo komisijsko ogledovanje nameravane proge. Za ta projekt je zlasti zaslužen načelnik Ljutomerskega okr. zastopstva g. veleposestnik Kurovec. — Tehnični oferat in proračun za to novo zvezo je napravil g. inženjer Legros. — Če se načrt vresniči, bo to velike koristi za Ljutomer in njegovo vinorodno okolico.

š Občinske volitve v Celju se vrše petos 10., 11. in 12. maja. Kakor so že večkrat pokazali, ne trpe mestni očetje v svoji sredi nobene opozicije, ne nemške, ne slovenske. Ko so poskušali pri zadnjih volitvah nezadovoljni prodreti s svojimi kandidati, so nemški prvaki pritiskali s takim terorizmom, da je na dan volitve vsa nemška opozicija izginila kakor kafa. Svoje kimovce za občinski svet bo imenoval 1. maja dr. pl. Labornegg. Tisti bodo morali biti voljeni.

š Vlom v župnišče. V Žicali je vdrl ponoči predzorni tat v tamošno župnišče. Župnik Kosar je sicer videl tatu, a se ni upal oglasiti, ker se je bilo bati oboroženega zločinca. Tat je odnesel seboj malo cerkveno blagajno s 160 K v gotovini in s cerkvenimi obligacijami. Pri nekem kamnolomu je blagajno razbil in vzel iz nje denar, obligacije pa v nji pustil s pripomnjo, da bo v kratkem opet prišel cerkveno blagajno "revidirati".

š Častni občani v Poljčanah. Občinski zastop v Poljčanah je imenoval sledeče častne občane: dr. Urban Lemež, odvetnik v Sl. Bistrici, Peter Novak, veleposestnik ravnojam, Fran Mlakar, veleposestnik v Laporji in Ivan Štumpf, posestnik v Kovači. Ti gospodje so za narodni in gospodarski napredek slovenjebistriškega okraja velezaslužni. Poljčanki nemškutarji se zaradi teh imenovanj silno jeze, zlasti ker so ti častni občani volili v prvem razredu, katerega so nemškutarji hoteli zeti Slovencem. Poljčane ostanejo v vseh treh razredih slovenské!

Zahvala.

Za vse izkazano srčno sočutje povodom bolezni in smrti našega preljubega soproga, očeta, brata, strica, gospoda

Franceta Grablovič

kakor tudi za časteče mnogobrojno spremstvo pri pogrebu izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem in drugim udeležnikom našo presrečno zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo ljubljanskemu gasilnemu in rešilnemu društvu, gospodu načelniku Ludoviku Striceljnu, mestni godbi, kakor tudi vsem darovalcem prelepih vencev.

V Ljubljani, 28. aprila 1906.

Žalujoči ostali.

lščeta se dva dobro izurjena trgovska pomočnika

kje, pove upravništvo „Slovenca“. 985 2-1

Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za dolgove, katere delajo drugi, četudi so moji sorodniki.

Št. Vid pri Cerknici, 28. aprila 1906.

83 1-1 Janez Jereb, župnik.

Dr. Démeter Bleiweis-Trsteniški

odpotuje do 2. maja in ordinira potem v Cigaletovih ulicah 7

— tik sodnijske palače. —

Juan Graber

v Štebnu, p. Milošče

Horosko

dobro izurjen slikar za cerkovna dela, posebno v dekoracijskem oziru, se priporoča za slikanje cerkev.

Strogo po tariru se držeča tiskarna išče za vsak dan izhajajoč nemški list izurjenega, naglega, skrbnega

meterja stavca za inserate

kakor tudi dobrega 678 3-1

ki bi eventualno mogel prevzeti tudi ves inseratni del.

Gospodje, ki so večši tudi hrvaščine ali slovenščine imajo prednost.

Ponudbe z dokazili o dosedanji službi in naznanilom o zahtevi plače na tiskarno

Antona Scholza, Zagreb.

Strojepisca in pisarja

sprejme dr. Ivan Benkovič, odvetnik v Brežicah.

Nastop takoj ali koncem maja. Plača po dogovoru. Prednost ima stenograf. 982 2-1

Dabilo

k 981 1-1

občnemu zboru posojilnice u Zagerju ob Savi

registrovane zadruga z neomejeno zavezo kateri se bode vršil

dne 13. maja ob 4. uri pop. v posojilnični pisarni.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo preglednika.
3. Odobritev računa za l. 1905.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev načelstva in preglednikov.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Stanovanja

s tremi, oziroma z dvema sobama in vsemi pritliklinami se oddajo za avgust termin.

Kje, pove upravništvo. 945 3-2

Lidanje rakev

957 3-2 (grobnic)

na novem centralnem pokopališču izurši najcenejše stavitelj novega pokopališča po oblastveno odobrenih določilih za sgradbo pokopališča.

Natančneje se poišve v tehnični pisarni g. Ferd. Trumler-ja, mestni stavitelj Pred Škofijo št. 3 v Ljubljani.

Borzna poročila „Kreditna banka“ v Ljubljani.

(Uradni kurzi dunajske borze 28. aprila 1906.

Založbeni papirji.	Denar	Blago
4% majeva renta	99 65	99 85
4% srebrna renta	99 65	99 75
4% avstrijska krona renta	99 60	99 80
4% zlata renta	117 95	118 15
4% ogrska krona	95 55	95 75
4% zlata	114 70	114 90
4% posojilo dežele Kranjske	99 50	101 —
4% posojila mesta Split	100 50	101 50
4% Zader	100 —	101 —
4% bosn.-herc. žel. pos. 1902	100 45	101 45
4% češka dež. banka k. o.	99 85	100 30
4%	100 05	100 15
4% zast. pisma gal. d. hip. b.	100 22	101 20
4% pešt. kom. k. o. s 10% pr.	105 75	106 75
4% zast. pisma Innerst. hr.	100 20	101 20
4%	100 20	100 35
4% ogr. cen. dež. hr.	100 —	100 90
4%	100 —	101 —
4% obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	100 50	101 50
4% obl. češke ind. banke	99 90	100 —
4% prior. Trst-Poreč lok.	99 60	100 —
4% prior. dol. žel.	314 —	315 —
4% juž. žel. kup. 1/1%	100 55	101 55
4% avstr. pos. za žel. p. o.		

Srečke.	1860 1/2	1864
Srečke od l. 1860 1/2	197 —	200 —
1864	285 25	287 25
tizsko	159 —	161 —
zem. kreditne I. em. l.	292 50	302 50
II.	300 —	310 —
ogr. hip. banke	264 —	272 50
srbske 4 frs. 100 —	101 —	109 70
turške	153 75	154 75
Basilika	23 90	25 90
Kreditne	471 —	481 —
Inomoške	78 —	84 —
Krakovske	90 —	94 —
Ljubljanske	59 —	65 50
Avstr. rud. križa	50 —	51 50
Ogr.	31 25	33 25
Rudolfove	57 —	62 —
Salcburške	69 —	74 —
Dunajske kom.	522 —	532 —

Delnice.	125 50	126 50
Južne železnice	682 —	683 —
Državne železnice	1643 —	1652 —
Avstr. ogrske bančne delnice	690 50	691 60
Avstr. kreditne banke	818 50	819 50
Ogrske	242 50	243 50
Zivnostenske	655 —	660 —
Premogokop v Mostu (Brüx)	579 75	580 75
Alpinske montan	2726 —	2736 —
Praške žel. ind. družbe	573 50	574 50
Rima-Murányi	280 —	284 —
Trbovljske premog. družbe	590 —	592 50
Avstr. orožne tovr. družbe	150 50	151 50
Češke sladkorne družbe		

Valute.	11 34	11 38
C. kr. cekin	19 105	19 135
20 franki	23 47	23 53
20 marke	23 94	24 02
Severains	117 225	117 425
Marke	95 50	95 70
Laški bankovci	253 —	253 75
Rublji	4 84	5 —
Dolarji		

Prillična hiša

v kakem ljubljanskem predmestju ali okoli, v dobrem stanu, se proti gotovi plači

takoj kupi.

Ponudbe pod naslovom: „Mala hišica 288“ poste restante Ljubljana. 966 2-2

583 6-6 Oddam

velike in svetle delavnice

pripravne za vsako obrt

krasna skladišča (transito) kleti z vodovodom in hlev

za dva konja po primerni najemščini v neposrednji bližini juž. železnice, t. j. na Sv. Maritna cesti št. 20. Pojasnila pri lastniku Jos. Petrlju v ravnotam.

Prodaj dobro kontrolno blagajno (Kontroll-Kasse National)

957 3-2

Hild. Rohrmann

vsamostanu uršulink v Wien-Währing, izreka najtoplejšo zahvalo, ker je okrevala od težke želodčne bolezni vsled uporabe (tudi odvajalno)

želodčne tinkture

G. Piccolija, dvornega založnika Nj. Svetosti in lekarja v Ljubljani, Dunajska cesta.

1 steklenica velja 20 vin. in se vnanja naročila z obratno pošto izvršujejo

Veliko zalogo absolutno zajamčenega pristnega vina

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Izborna kvaliteta; belo po 40, do 50 kron, sortirano najfinejše do 60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

V zalogi je tudi tropinsko žganje. Za zadruga in večje množine izjemne cene, 2523 26-9

Za obilne naročbe se priporoča Kmetijsko društvo v Vipavi.

23-31 761 II

je najbo jše in najfinejše čistilno sredstvo.

Stanovanje

s 4., oziroma 2. sobama se odda takoj. 941 3-3

Več se poišve v pisarni pivovarne Auerjevih dedičev, Wolfove ulice 12.

Stanovanje

se oddaje v najem z rokom 1. avgusta t. l. v l. nadstropju hiše „Slovenske Matice“ na Kongresnem trgu št. 7. — Pojasnila daje društvena pisarna vsak dan od treh do šestih popoldne. — Ponudbe sprejema upravništvo „Slovenske Matice“.

Dražbeni razpis.

Krajni šolski svet na Krki pri Zatični razpisuje po zmanjševalni dražbi sledeča dela pri dozidavi oziroma popravil dvorazredne ljudske šole na Krki:

Zidarska dela	proračun. na 1400 K
Tesarska dela in kritje	1350 „
Kotlarska dela	140 „
Mizarska	400 „
Ključavničarska dela	420 „
Barvarska	70 „
Steklarka	115 „
Pečarska	105 „
Šolska oprava	325 „

Skupaj 4225 K

Odda se vsako delo posebej, prednost pa ima, kdor prevzame vsa dela. Popravljalna dela se morajo izvršiti o velikih šolskih počitnicah. Zmanjševalna dražba bo v četrtek 17. maja 1806, ob 9. uri dopoldne v šolskem poslopju na Krki. Načrt in proračun je v občinski pisarni na Krki.

Od podjetnike se zahteva 10% na kavcija. 947 3-3

Krajni šolski svet na Krki, dne 26. aprila 1906.

2391 123

„Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“

Podružnica v CELOVCU.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in devis.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Akcijski kapital K 2.000.000.—.

Zamenjava in eskomptuje

iztrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Ekompt in inkasse menia.

Rezervni zaklad K 200.000.—.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Borzna naročila.

Podružnica v SPLJETU.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vziiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Dobra gostilna

na deželi se odda na račun ali v najem poštenemu in zanesljivemu človeku. Pogoji zelo ugodni!
Ponudbe pod „Gostilna“ na upravnishvo „Slovenca“.

965 3-2

TUZEMSKI IN INOZEMSKI LAKI.

PRIZNANO NAJBOLJŠE OLJNATE BARVE.

NAJFINEJŠE TELEFON 154.
BARVE ZA UMETNIKE
DRA. SCHOENFELDER & KO. V DÜSSELDORFU
FINE OLJNATE BARVE ZA
ŠTUDIJE DRA. SCHOENFELDER & KO. V DÜSSELDORFU
(PUŠICA 20 VIN.) MEČILA,
APARATE, BARVE IN PREDLOGE ZA
ŽGALNO SLIKANJE
VELIKO IZBIRO
LESENIH IZDELKOV
ZA VŽIGANJE IN POSLIKANJE IMATA
TOVARNA OLJNATIH BARV,
LAKOV IN FIRNEŽEV
BRATA EBERL
MIKLOŠIČEVA CESTA 6
LJUBLJANA.

ČOPIČI - BRONCE - KARBOLINEJ - LIM.

FIRNEŽI LE IZ KRANJSKEGA LANENEGA OLJA

Od torka **1. maja** do četrтка **3. maja**

946 3-3

Največja izbira
konfekcije za gospode
klobukov in slamnikov
po najnižjih cenah.
O. BERNATOVIC
Ljubljana, Mestni trg 5.

Žrebanje
nepreklicno
17. maja 1906

Glavni dobitnik
kron 30'000 kron

Srečke cesarice Elizabetinega
doma po 1 krono priporoča

Ljubljansk. kreditna banka
J. C. Mayer, v Ljubljani.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani

priporoča župnim uradom v nabavo ob priliki
kanoničnih vizitacij, birmovanj itd.:

Missale Romanum

a) za kapele in manjše cerkve:	Kron
Oblika male četvorke. Velikost 30×22 1/2 cm. V črni vezavi z rdečo obrezo in zlatim križem	25'80
isto z zlato	27'50
Oblika četvorke. Velikost 31×22 1/2 cm. Črna vezava z rdečo obrezo	32'40
isto z zlato	34'80
bogato in fino pozlačene platnice v svitlo - rdečem šagrinu	42'—
isto v črešnjevo-rdeči ali olivkasto-zeleni teletnini	49'20
isto z drugobarvanimi vložki	54'—
b) za večje cerkve:	
Oblika velike četvorke. Velikost 34×25 cm. V črni vezavi z rdečo obrezo	35'50
isto z zlato	38'—
bogato in fino pozlačene platnice v svitlo-rdečem šagrinu	50'—
isto v črešnjevo-rdeči ali olivkasto-zeleni teletnini	53'—
isto z drugobarvanimi vložki	54'—
Oblika male pole. Velikost 36×25 cm. Črna vezava z rdečo obrezo	43'20
isto z zlato	44'40
bogato in fino pozlačene platnice v svitlo - rdečem šagrinu	52'80
isto v črešnjevo-rdeči ali olivkasto-zeleni teletnini	57'60
isto z drugobarvanimi vložki	60'—

Preces ante et post missam pro opportunitate sacerdotis dicende. Oblika četvorke. Za zakristijo mesto tabel 27 1/2×20 cm vezano z zlatim križem na platnicah	3'84
Ritus benedictionis et impositionis primarii lapidis pro ecclesia aedificanda, consecrationis ecclesiae et altarium et benedictionis signi vel campanae ex pontificali romano depromptus. Vezano	2'76
Benedictionale Romanum sive sacrae Benedictiones ex Rituali Romano ac ex Missali necnon Pontificali Romano excerptae. Vezano	3'75
Epistolae et Evangelia totius anni secundum Missale Romanum etc. 36×25 cm. Rdeč šagrin, zlata obreza	33'60
Graduale de tempore et de Sanctis juxta ritum sanctae Romanae eccl. Cum cantu. Črni tisek vezano	5'28
Isto rdeč in črni tisek	7'68
Pontificale Romanum summorum pontificum etc. Sine cantu eleg. vezano	9'72
Isto cum cantu eleg. vezano	15'60

Kanon table krasno izdelane pod celuloidom se rabijo brez okvirja in se brez škode snažijo in umivajo; v velikosti 39×24 1/2 cm (stranske 14×24 1/2 cm). Cena cele garniture	16'70
Isto v velikosti 40×27 1/2 cm (stranske 16×27 1/2 cm). Cena cele garniture	16'—

Missae pro defunctis. Oblika četvorke 31×22 1/2 cm platno, rdeča obreza	3'48
usnje,	6'—
z zlato	6'96
Isto. Večja oblika 26×25 cm. Platno, rdeča obreza	4'56
usnje,	7'20
z zlato	8'40

Dannerbauer-Pugnet, Praktisches Geschäftsbuch für den Gurat-Clerus Oesterreichs. Vezano	24'—
--	------

Slika njega Svetosti sv. Očeta Pija X. z jako ličnim Passepartout robom, velikost 57×44 1/2 cm, brez okvirja	8'—
z lepim lesenim okvirjem in šipo	15'—
Slika njega Prezvrišenosti kneza in škofa ljubljanskega Dra Antona Bonaventure Jeglič-a v isti velikosti in slični izvršitvi	14'—
z lepim lesenim okvirjem in šipo	21'—